Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

Hvem var han?

100 berømte Mænd fra det nittende Aarhundrede.

INDHOLD:

Side

Abd el Kader (f. 1807 d. 1883)..... 3
Abdul Hamid (f. 1842 d. 1918)..... 4
Alma-Tadema, L. (f. 1836 d. 1912).... 4

Barnardo, Thomas (f. 1845 d. 1905).... 5
Bazaine, François (f. 1811 d. 1888) 5
Bolivar, Simon (f. 1783 d. 1830)..... 6
Booth, Edwin (f. 1833 d. 1893)..... 6
Booth, William (f. 1829 d. 1912)..... 7
Botha, Louis (f. 1862 d. 1919)..... 8
Boulanger, Georges (f. 1837 d. 1891).. 8
Browning, Robert (f. 1812 d. 1889).... 9
Böcklin, Arnold (f. 1827 d. 1901)..... 9

Carlyle, Thomas (f. 1795 d. 1881).... 9
Carnegie, Andrew (f. 1837 d. 1919).... 10
Chamberlain, Joseph (f. 1836 d. 1914).. 11
Chateaubriand, F. R. de (f. 1768 d. 1848) 12
Corot, Camille (f. 1796 d. 1875)..... 12
Crispi, Francesco (f. 1819 d. 1901)..... 13

Dumas, Alexandre (f. 1802 d. 1870).... 13
Dunant, Henri (f. 1828 d. 1910)..... 14

Eiffel, Alexandre (f. 1832 d. 1923)..... 15

Fabre, Jean Henri (f. 1823 d. 1915).... 15
Faraday, Michael (f. 1791 d. 1867).... 16

Gambetta, Léon (f. 1838 d. 1882)..... 17
Gogol, Nikolaj (f. 1809 d. 1852)..... 17
Gordon, Charles George (f. 1833 d. 1885) 18
Grant, Ulysses (f. 1822 d. 1885)..... 18
Guizot, François (f. 1787 d. 1874)..... 19

Hofer, Andreas (f. 1767 d. 1810)..... 19
Hugo, Victor (f. 1802 d. 1885)..... 19
Humboldt, Alex. von (f. 1769 d. 1859).. 20

Jenner, Edward (f. 1749 d. 1823)..... 20

Kanaris, Konstantin (f. 1785 d. 1877).. 21
Keats, John (f. 1795 d. 1821)..... 21
Kelvin, William Thomson, Lord (f. 1824 d. 1907)..... 21
Kitchener, Herbert Horatio (f. 1850 d. 1916)..... 21
Koch, Robert (f. 1843 d. 1910)..... 22
Kosciuzko, Thaddæus (f. 1746 d. 1817).. 22
Kossuth, Ludwig (f. 1802 d. 1894).... 23
Krupp, Alfred (f. 1812 d. 1887)..... 23
Krüger, Paul (f. 1825 d. 1904)..... 23

Lafayette, Marie Joseph de (f. 1757 d. 1834)..... 24
Lamartine, Alphonse de (f. 1790 d. 1869) 25
Lee, Robert (f. 1807 d. 1870)..... 25
Lenbach, Franz (f. 1836 d. 1904)..... 26
Li-Hung-Chang (f. 1823 d. 1901)..... 27
Lister, Joseph (f. 1827 d. 1912)..... 27
Longfellow, Henry Wadsworth (f. 1807 d. 1882)..... 27
Lytton, Edward Bulwer (f. 1803 d. 1873) 28

Mac Mahon, Marie Edmé de (f. 1808 d. 1893)..... 28
Mazzini, Giuseppe (f. 1805 d. 1872).... 29

Side

Mehemed Ali (f. 1769 d. 1849)..... 29
Menelik (f. 1844 d. 1913)..... 30
Menzel, Adolf (f. 1815 d. 1905)..... 30
Metternich, Fürst (f. 1773 d. 1859).... 31
Mommsen, Theodor (f. 1817 d. 1903).. 31
Monroe, James (f. 1751 d. 1831)..... 32
Morgan, John Pierpont (f. 1837 d. 1913) 32
Munkaczy, Michael (f. 1844 d. 1900).. 32

Nana Sahib (f. 1821)..... 33
Nogi, Maresuke (f. 1849 d. 1912)..... 33

O'Connell, Daniel (f. 1775 d. 1847).... 34
Osman Pasha (f. 1832 d. 1900)..... 34

Palmerston, Lord (f. 1784 d. 1865).... 34
Parnell, Charles Stewart (f. 1846 d. 1891) 35
Peel, Robert (f. 1788 d. 1850)..... 35
Pellico, Silvio (f. 1788 d. 1854)..... 36
Pestalozzi, Johann Heinrich (f. 1746 d. 1827)..... 36
Prim, Juan (f. 1814 d. 1870)..... 37
Pullmann, George Mortimer (f. 1831 d. 1897)..... 37
Pushkin, Alexander (f. 1799 d. 1837).. 37

Radetzky, Johann Joseph (f. 1766 d. 1858)..... 38
Reuter, Paul Julius von (f. 1821 d. 1899) 38
Rhodes, Cecil (f. 1853 d. 1902)..... 38
Ricardo, David (f. 1772 d. 1823)..... 39
Roberts, Frederick Sleigh, Lord (f. 1832 d. 1914)..... 40
Roosevelt, Theodore (f. 1858 d. 1919).. 40
Rossetti, Dante Gabriel (f. 1828 d. 1882) 41
Rothschild, Mayer Anselm (f. 1743 d. 1812)..... 41
Ruskin, John (f. 1812 d. 1900)..... 41
Røntgen, Wilh. Konrad (f. 1845 d. 1923) 41

Shaftesbury, Lord (f. 1801 d. 1885).... 42
Simpson, James Young (f. 1811 d. 1870) 43
Strathcona, Lord (f. 1820 d. 1914)..... 43
Swinburne, Algernon Charles (f. 1837 d. 1909)..... 43

Tennyson, Alfred (f. 1809 d. 1892)..... 44
Thackeray, William Makepeace (f. 1811 d. 1863)..... 44
Thiers, Adolphe (f. 1797 d. 1877)..... 44
Tolstoj, Leo (f. 1828 d. 1910)..... 45
Turgenjev, Ivan (f. 1818 d. 1883)..... 45
Turner, Joseph (f. 1775 d. 1851)..... 45
Twain, Mark (f. 1835 d. 1910)..... 45

Vanderbilt, Cornelius (f. 1794 d. 1877).. 45

Washington, Booker (f. 1859 d. 1915).. 46
Watts, George Frederick (f. 1817 d. 1904) 46
Webster, Daniel (f. 1782 d. 1852)..... 46
Vereshchagin, Vasilij (f. 1842 d. 1904).. 46
Verne, Jules (f. 1828 d. 1905)..... 47
Westinghouse, George (f. 1846 d. 1914) 47
Virchow, Rudolf (f. 1821 d. 1902).....47

Hvem var han?

En Skildring i Billeder og Tekst af 100 Mænd fra det nittende Aarhundrede, hvis Navne man hyppigt kan møde i det daglige Liv.

Naturligvis findes der langt flere end 100 berømte Mænd i det nittende Aarhundrede, og det, vi i det følgende tilstræber, er kun at give et Udvalg af saadanne Berømtheder, hvis Navne man hyppigt støder paa i det daglige Liv, men hvor det ofte er lidt svært at huske, hvad vedkommende egentlig har udrettet, hvor med andre Ord Spørgsmaalet: Hvem var han? melder sig af sig selv. De allerberømteste — Mænd som Napoleon, Gladstone, Bismarck o. s. v. — har vi som Følge deraf ikke medtaget her. Vi har lagt Vægt paa at fremhæve netop det, der har skabt vedkommendes Berømmelse, det, hvorfor hans Navn endnu huskes, og vi har holdt os til de udenlandske Berømtheder. For øvrigt skal „det nittende Aarhundrede" ikke opfattes saaledes, at de Mænd, vi omtaler, skal være baade fødte og døde inden for det; det er ingenlunde altid Tilfældet; men de har alle levet i dette begivenhedsrige Aarhundrede og ydet deres Bidrag til dets Saga. I øvrigt henviser vi til Indholdsfortegnelsen Side 2, hvor man vil finde de forskellige Fødsels- og Dødsaar m. m. De smaa Biografier er ordnet alfabetisk.

Abd el Kader.

Han var sit Folks heltemodige Fører i Kampen mod Franskmændene. Disse havde i 1830 indtaget Byen Algier, men dermed havde de ingenlunde vundet Herredømmet over Landet og dets forskellige krigerske Stammer. Der maatte endnu mange Aars Kampe til, og i disse blev Kabylerfyrsten Abd el Kader den store

Abd el Kader var Algierernes heltemodige Fører i Kampen mod Franskmændene.

Helt, hvis Bedrifter hele Europa beundrede. Gang paa Gang blev han slaaet, men han optog altid Kampen paany, indtil han endelig i 1847 blev fanget af Franskmændene. Han fik siden Tilladelse til at bosætte sig i Damaskus, og her viste han sin højmodige Karakter ved at beskytte de kristne Maronitter, som blev overfaldne af de muhamedanske Drusere. Skønt han jo selv havde været en af Halvmaanens ivrigste Forkæmpere, vilde Abd el Kader ikke taale denne Nedslagtning af værgeløse. Han aabnede sit Palads for de forfulgte, og spærrede

med sine Algierere Adgangen for Druserne. Han reddede derved mange Menneskeliv, og hans Daad vandt

Napoleon III frigiver Abd el Kader. Efter at være taget til Fange, blev Abd el Kader i nogle Aar holdt i et mildt Fangenskab i Frankrig, men derefter frigivet af Kejser Napoleon III.

stor Anerkendelse i Europa. Han døde 1883.

Abdul Hamid.

„Fangen i Yildiz Kiosk", „Ulven i Balkan", „den store Morder" og endnu mange flere, i Reglen lidet smigrende Tilnavne har man tillagt Abdul Hamid. Man kan nu, da hans Saga er ude, tilføje et: „den sidste Sultan". For han blev den sidste Hersker paa Osmans Trone, der virkelig betød noget; de, som kom efter ham, var kun Skygger, indtil Sultanatet helt gik under. Stadig i Angst for sit Liv levede han i Paladset Yildiz Kiosk i Konstantinopel, ved talrige Vagter og Soldater afspærret fra Omverdenen. Ude i Europa tillagde man ham Ansvaret for en næsten ubegrænset Række Mord, — og hvad der i hvert Fald var berettiget — for de afskyelige Armeniermyrderier. Men trods alt var Abdul Hamid en stor Mand. Han formaaede i mange Aar, fra 1876 til 1908, at holde det bundraadne Tyrkiet saa nogenlunde sammen, og han forstod, som den fødte Diplomat han var, at manovrere med de europæiske Magters indbyrdes Skinsyge. Den senere Udvikling viste i hvert Fald, at han var den eneste, der kunde løse denne Opgave. 1908 tvang en ungtyrkisk Opstand ham til at lade en fri Forfatning træde i Kraft. I 1909 forsøgte han en Modrevolution. Den blev slaaet ned. Abdul Hamid blev afsat og holdt i Forvaring, først i Saloniki, siden i Lilleasien, hvor han døde 1918. Og næsten i samme Øjeblik,

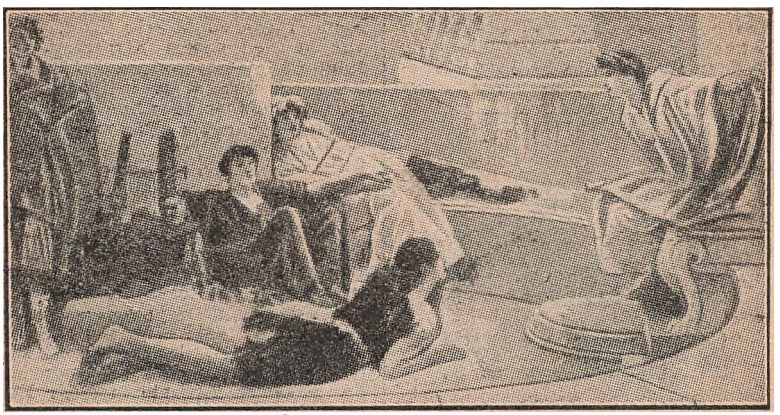

Gode Venner. En tyrkisk Karikatur af Abdul Hamid, der modtager et kinesisk Gesandtskab. Der havde paa det Tidspunkt været Fremmedmyrderier i Kina, og det forudsættes her, at Abdul Hamid af den Grund nærer særlig varme Følelser for Kineserne.

som hans Haand maatte slippe Roret, sank det gamle Stortyrkerrige sammen.

Alma-Tadema.

Lourens Alma-Tadema var Hollænder, født i Friesland 1836, men i 1870 flyttede han til London, hvor han siden blev, saa han tilhører nærmest den engelske Kunst. I 1861 udførte han sit første større Maleri, som straks gjorde Lykke, og hans senere Billeder naaede ligeledes stor Yndest og kendes fra talrige Reproduktioner. Med Forkærlighed behandlede han Emner fra den græske og romerske Oldtid, som han med Omhu havde studeret. Det er saale-

Et af Alma-Tademas berømteste Billeder. Det forestiller en Oplæsning af Homers Digte i Oldtiden, og det er karakteristisk for den store Malers Evne til at gengive den klassiske Tids Mennesker og de Omgivelser, de levede under.

des Tilfældet med det Billede, vi her gengiver, og som vel nok er hans berømteste. Han døde 1912.

Thomas Barnardo.

Det vakte ligefrem Fortvivlelse i Londons Fattigkvarterer, da Efterretningen kom, at Thomas Barnardo var død. De fattige følte, at en af deres allerbedste Venner var gaaet bort med ham. Og de havde Ret. Allerede som ung Student viede Barnardo sit Liv til Forsorgen for forsømte Børn. Han opslog selv sin Bolig i Londons Fattigkvarter, midt blandt de Mennesker, han vilde hjælpe, og han fik udrettet et vældigt Stykke Arbejde. Ialt oprettede han, dels i London, dels i Provinserne og i Kanada 140 Hjem for Børn, der alle stod under hans Overledelse, og hvor ca. 8500 Børn fik deres daglige Underhold. I alt har han gennem sin 40-aarige Virksomhed reddet ca. 60,000 Børn fra at forkomme i Elendighed.

Bazaine.

Han havde tjent sig op fra Rækkerne gennem 42 Aars Tjeneste, hvoraf de 35 i Krig. Til sidst var han blevet Marchal af Frankrig og var hædret som en af Landets ypperste Krigere. Men saa kom det frygtelige Vendepunkt. I Krigen 1870 kommanderede han den ene af de franske Armeer og blev indesluttet af Tyskerne i Metz. Der var almindelig Enighed om, at han ikke havde vist sig denne Post voksen, men man sagde ogsaa værre Ting om ham. Han havde glemt Frankrig for Kejserdømmet og forhandlet med Bismarck om at føre den afsatte Napoleon III tilbage for saa til sidst, da Forhandlingerne ikke førte til noget, at overgive Metz uden at have udtømt alle Forsvarsmidler. Da Bazaine vendte hjem til Frankrig efter Krigsfangenskabet, forlangte han selv, at der skulde nedsættes en Krigsret til at undersøge hans Sag. Det skete, og i December 1873 faldt Dommen. Bazaine dømtes til Døden. Men Mac Mahon, der var Republikkens Præ-

sident, ønskede at frelse sin gamle Vaabenbroders Liv; han bragte sin Benaadningsret i Anvendelse, og Straffen ændredes til 20 Aars Fængsel paa Øen St. Marguerite. Ba-

Bazaine for Krigsretten.

zaines Hustru, en rig Kreolerinde, som han havde truffet i Meksiko, mente endnu, at han kunde komme til at spille en politisk Rolle, og paa hendes Tilskyndelse foretog han i 1874 en eventyrlig Flugt fra Fængselet. Den lykkedes, men Drømmene om fremtidig Storhed brast totalt. Hans Hustru forlod ham og vendte hjem til Meksiko, alle vendte sig fra ham, og til sidst døde han fattig og forglemt i Madrid 1888.

Simon Bolivar.

Da Simon Bolivar som ung Mand opholdt sig i de nordamerikanske Fristater, blev han stærkt grebet af, hvad han hørte om Washington, og allerede den Gang opstod hos ham Ønsket om at blive en Befrier for sit sydamerikanske Fædreland, som Washington var blevet det for Nordamerika. Lejligheden kom, da der blev Opstand i Venezuela i 1810 mod Spanien, hvor Napoleon havde sat sin Broder Josef til Konge. Bolivar, der selv var født i Venezuelas Hovedstad Caracas, traadte i Spidsen for denne Opstand, og de følgende 20 Aar kæmpede han nu sin romantiske Kamp mod Spanierne for Sydamerikas Frihed. Det gik op og ned, snart stod han i Spidsen for en sejrrig Hær, snart var han en ensom Flygtning, forfulgt af lejede Mordere. I 1828 stod han som Præsident i Spidsen for tre Republikker, som han selv havde befriet: Kolumbia, Peru og Bolivia (opkaldt efter ham). Han var virkelig blevet „Sydamerikas Washington". Men hans Landsmænd var af et andet Stof end Washingtons. Uenighedens Aand herskede imellem dem, og det var dem umuligt i Længden at samles om selv en nok saa betydelig Fører. Bolivar blev beskyldt for at ville være Enehersker, skønt han havde vist sig baade som en frihedselskende og som en ganske uegennyttig Mand; han havde saaledes ofret sin store Formue for Frihedens Sag. Til sidst blev han træt; i 1829 nedlagde han sin Værdighed og døde Aaret efter i sin Fødeby Caracas, kun 47 Aar gammel.

Edwin Booth.

Allerede i sine Drengeaar ledsagede Edwin Booth sin Fader, den berømte Skuespiller Junius Brutus Booth paa hans Kunstrejser. Da han var 18 Aar gammel, udførte han sin første sceniske Bedrift; Faderen blev pludselig syg, og Edwin overtog med ganske kort Varsel hans Rolle som Richard III i Shakespeares berømte Stykke af samme Navn, og han gennemførte den saa dygtigt, at han fik et afgjort kunstnerisk Gennembrud. Snart stod han som Amerikas største Skuespiller, der navnlig i de forskellige Shakespear'ske Roller udfoldede et enestaaende Mesterskab. Efter en Række Kunstrejser gennem Amerika og

Edwin Booth.

England. hvor han naaede store Successer og store Indtægter, overtog han Wintergarten-Teateret i New York, hvor han opførte de Shakespeareske Tragedier med en hidtil ukendt Pragt og historisk Korrekthed. Særlig gjorde „Hamlet" enestaaende Lykke med Booth selv i Titelrollen. Tragedien gik 100 Aftener i Træk for overfyldt Hus, og som Tak og Anerkendelse for den udsøgte Nydelse, han havde beredt dem, overrakte nogle af Byens mest ansete Borgere ham en Guldmedalje, præget til Ære for ham. Men midt i denne glimrende Periode blev Booth ramt af en frygtelig Ulykke. I April 1865 kom den forfærdelige Efterretning, at hans Broder, John Wilkes Booth, der ogsaa var Skuespiller, havde myrdet Abraham Lincoln i Ford-Teateret i Washington. Slaget ramte Edwin Booth haardt. Han havde ganske vist allerede for Aar tilbage brudt fuldstændig med Broderen, men han syntes alligevel, at der var faldet en saadan Skam paa hans Navn, at han ikke mere kunde optræde. I et helt Aar holdt han sig borte fra Scenen, og det var egentlig hans Hensigt helt at forsage den. Han kunde dog ikke undvære at optræde, og til Slut gav han efter for sine Venners Bønner og viste sig paany for et jublende Publikum. I 1867 brændte Wintergarten-Teatret, men Booth fik et nyt opført, som aabnedes 1869. Den store Pragt, hvormed han udstyrede Stykkerne, bragte ham tilsidst i finansielle Vanskeligheder, saa han maatte foretage nye Kunstrejser til Europa og Australien og gennem Amerika. Ogsaa nu hyldedes han af et begejstret Publikum som en af Verdens største Skuespillere. Han døde 1893.

William Booth.

Da William Booth engang i sine yngre Dage blev undersøgt af en Læge, der skulde afgøre, om han var stærk nok til at paatage sig en Præsts anstrengende Gerning, kom denne til det Resultat, at han var for svag. Præstegerningen vilde efter Lægens Opfattelse slaa ham ihjel i Løbet af højst et Aar. Booth lod sig imidlertid ikke holde tilbage. Han paatog sig ikke blot Præstegerningen, men et langt, langt mere anstrengende Kald, der bogstavelig talt aldrig gav ham Ferie eller Hvile, og dog levede han, til han blev 83 Aar. Lægen derimod døde kort efter.

Allerede da han var 15 Aar gammel, havde William Booth aflagt det Løfte, at han vilde vie sit Liv til at tjene Gud, og dette Løfte holdt han trofast. Efter en fattig og trang Barndom, hvor hans Moder var hans bedste Støtte, lykkedes det ham at blive det, han var skabt til, nemlig Prædikant. Han var baade Lægprædikant og siden Metodistpræst. Men i Virkeligheden stod hans Hu til noget andet. Han vilde hjælpe dem, der stod uden for, „Synderne", dem, som levede deres Liv langt borte fra Gud; saadanne Folk findes overalt, men i de store Byers Fattigkvarterer vrimlede det af dem, stakkels Mennesker, som var nedsunkne i Raahed og Drukkenskab. Det var dem, Booth vilde hjælpe. Hans udmærkede Hustru var ganske enig med ham i dette, som hun i det hele med Liv og Sjæl gik op i hans Gerning. Han traadte da tilbage fra sin sikre Stilling, gav sin Skæbne i Guds Haand og begyndte i 1865 sin „Kristelige Mission" i Londons Eastend med et Friluftsmøde i Mile End Road. Hans Gerning lykkedes. „Kristelig Mission" blev senere til „Frelsens Hær", den verdensomspændende Virksomhed, som nu alle kender. For det var en Hær, Booth vilde skabe, hans Program var „Krig mod Djæ-

William Booth.

Da William Booth blev Æresborger i London, og i Guildhall modtog en stormende Hyldest.

velen og alle hans Gerninger". Krig var det ogsaa, ofte i bogstavelig Forstand. De Mennesker, han vilde have i Tale, var ikke synderlig tilbøjelige til at høre paa ham, og ofte blev hans Friluftsmøder brat afbrudt af et Bombardement af raadne Æg og Sten. Men det afskrækkede ikke William Booth. Og oftest vandt han Bugt med Spektakelet. For han var en enestaaende Taler, der forstod at sige netop det, som hans Tilhørere havde Brug for, det, som kunde bringe dem til Stilhed og Eftertanke. Med Aarene voksede og voksede „Hæren", og det vældige, religiøse og sociale Arbejde, den udførte, blev efterhaanden anerkendt fra alle Sider. Booth var en vældig Arbejder, han talte, rejste, skrev og organiserede uden at blive træt, hans brændende Iver overvandt ganske Legemets Svaghed. I sine sidste Aar var han hædret fra alle Kanter. London gjorde ham saaledes i 1905 til Æresborger, og den gamle „General" modtog i Guildhall en brusende, tusindstemmig Hyldest. I 1912 døde han med Bevidstheden om at efterlade sit Værk i gode Hænder, nemlig til sin dygtige Søn Bramwell Booth, der blev hans Efterfølger som „General".

Louis Botha.

Han fik en mærkelig Skæbne: først Boernes dygtige Leder i den sidste fortvivlede Kamp, siden den loyale Forkæmper for det britiske Verdensrige. Da Louis Botha maatte opgive Kampen mod Englænderne, vedblev han at være sit Folks Leder under de nye Forhold; 1907 blev han Førsteminister i Transwaal, 1910 i den sydafrikanske Union. I Verdenskrigen ledede han personlig Erobringen af Tysk Sydvestafrika, men døde kort efter Krigens Slutning (1919).

General Boulanger.

Da „le brave général" atter en Gang førte Tropperne efter den store Revu ind gennem de store Boulevarder, slog Jubelen sammen om

ham. Siden Nederlaget i 1870 havde ingen vovet det; nu gjorde Boulanger det, og Folket saa straks i ham den nye Napoleon, der skulde slaa alle Frankrigs Fjender. Han var det ingenlunde; han manglede det, som netop udmærkede Napoleon: Handlingens Mod i det afgørende Øjeblik. Boulanger blev en Tid en betydende Faktor i fransk Politik, men da Regeringen truede med at arrestere ham, begik han den Dumhed at flygte. Siden kom saa Beskyldningerne for at have brugt 200.000 Francs uden Regnskab, og den boulangistiske Bevægelse faldt sammen som en Ballon, Gassen gaar af. Selv flakkede han rundt i Udlandet, og tilsidst skød han sig paa sin Elskedes Grav i Brüssel (1891).

Robert Browning.

Tennyson sagde om et af Brownings Værker, at han kun forstod to Linier af det, nemlig den første og den sidste. Og sandt er det, at Browning ofte er meget dunkel, næsten umulig at forstaa. Men han var alligevel en af Englands største Digtere, og i mange af sine Værker viser han stor Genialitet. Han var meget produktiv og skrev baade Dramaer og lyriske, spekulative og satiriske Digte.

Arnold Böcklin.

Det varede længe, før Arnold Böcklin vandt Anerkendelse, og der var adskillige Aar af hans Ungdom, hvor han ligefrem led Nød. Siden kom han imidlertid i stort Ry og blev i øvrigt ogsaa en hel Del overvurderet. I hvert Fald maa han regnes for at være den moderne Maler, som var i Besiddelse af den frodigste Fantasi. Snart malede han den af Samvittighedsnag forfulgte Morder, snart Tritoners og Nereiders fantastiske Leg paa det frie Hav, snart Kentaurernes Kamp eller den mystiske, rædselsfyldte Tavshed i de store Skove. Hans berømteste Billede er vel „de dødes Ø", som er kendt fra utallige Reproduktioner. Medens alle maa anerkende Böcklins Fantasi, virker hans Farver ofte saa grelt, at det minder om bengalsk Belysning. Han var

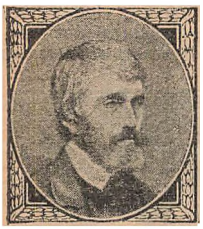
„Skovenes Tavshed", et af Böcklins berømteste og mest karakteristiske Billeder, hvor han symboliserer de dybe Skoves grufyldte Tavshed i en Kvindeskikkelse, der rider frem mellem de mørke Stammer paa en Enhjørning. — Eventyrets uhyggelige Fabeldyr.

af Fødsel Svejtser, men levede en stor Del af sit Liv i Italien, hvor han døde 1901.

Thomas Carlyle.

Gennem Kamp og Sygdom arbejdede Thomas Carlyle sig frem til Verdensberømmelse. Modgang havde han nok af. Da han havde fuldendt sit berømte Værk „Den franske Revolutions Historie", overgav han sin Ven, Filosoffen Stuart Mill Manuskriptet til Gennemlæsning, og nu indtraf det tragiske Tilfælde, at en Tjenestepige hos Mills brugte de kostbare Ark til at tænde op i Kaminen med. Det var et frygteligt

Slag for Carlyle, men med stort Heltemod skjulte han sin Fortvivlelse for at kunne trøste Mill, der var ude af sig selv over det skete. Han fik Bogen skrevet paa ny, og ved dette ejendommelige Værk vandt han Berømmelsen. Det er egentlig ikke Historie, han giver, snarere en Række filosofiske Betragtninger over Emnet, men det er gjort med overordentlig Aandfuldhed og dramatisk Kraft. Stor Anerkendelse fik han ogsaa for sit Værk „Frederik den Stores Historie", som han havde arbejdet paa i 14 Aar. Han stod netop paa Berømmelsens Tinde og var blevet hædret ved Valget til Rektor for Universitetet i Edinburgh. Men inden han vendte hjem

Thomas Carlyle.

Carlyle var en udpræget „Bogorm". Engang i sine yngre Dage havde han med megen Møje faaet sparet saa meget sammen, at han kunde købe et Værk, han længe havde ønsket. Han satte sig straks til at læse det, og blev ved, til han var færdig, skønt der var mange Bind. Han glemte rent baade at spise og sove.

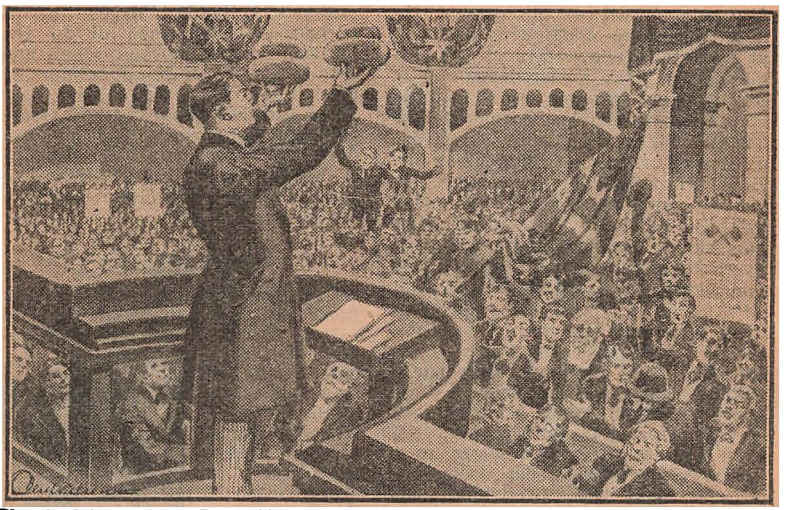
fra de Festligheder, som i den Anledning afholdtes, fik han Efterretningen om, at hans højt elskede Hustru var død, et Slag, som han aldrig forvandt. Det gjorde ham til en ensom Mand for Resten af hans lange Liv.

Andrew Carnegie.

Som en fattig Dreng kom den senere Staalkonge Andrew Carnegie til Amerika 1848, og her i det nye Land med de rige Muligheder udfoldede hans Evner sig. Han var først Fyrbøder, siden Telegrafbud, saa Telegrafist for endelig at træde i det pennsylvanske Jærnbaneselskabs Tjeneste. En Dag viste en Farmer ham en Model til en Sovevogn, han havde opfundet, og Carnegie saa straks, at her var en Chance. Han skaffede Penge til Laans, Sovevognene blev indført, og ved dette Foretagende lagde han Grunden til sin Formue. Siden borede han Petroleumsbrønde, konstruerede Jærnbroer og kastede sig særlig over Staalfabrikationen i Pittsburgh. Man regner, at „Staalkongen" i sit Liv tjente 250 Millioner Dollars, men af denne Sum anvendte han kun den mindste Del paa sig selv. Ganske vist købte han det gamle, romantiske Skibo Slot i sin skotske Hjemegn, men ellers anvendte han det meste af sin Formue til filantropiske Formaal, til Arbejderbeskyttelse, til Biblioteker, til Videnskabens Fremme og til

Hvorledes Carnegie grundlagde sin Formue. En Dag viste en Farmer ham en Model til en Sovevogn, han havde opfundet. Carnegie saa, at her var en Chance, skaffede Penge til at sætte Foretagendet i Gang og tjente anselige Summer paa det.

Chamberlain og de to Brød. Chamberlain holdt at klare og slaaende Argumenter. Hans Modstander mente, at hans Toldreform vilde gøre Brødet dyrere, og ved et Møde i Birmingham fremviste han saa to Brød, der kun var ganske lidt forskellige i Størrelse, og han hævdede nu, at større vilde Forskellen ikke blive mellem de Brød, man kunde købe for de samme Penge under det nuværende System og efter Indførelsen af Toldreformen. Der var altsaa efter hans Mening intet at være bange for.

dem, der i Fredens Gerning vovede deres Liv for andre. Det var ham, der byggede Fredspaladset i Haag. Verdenskrigen var for ham en uhyre Skuffelse. Da den udbrød, mistede han sin Tro paa Menneskene, og han vandt den ikke siden igen.

Joseph Chamberlain.

Drengene i den Skole, hvor Joseph Chamberlain gik, havde stiftet en „Freds-Klub", og nu skulde der vælges Præsident. Valget stod mellem Joseph og en Kammerat, men førstnævnte afgjorde nu Sagen paa sin egen Maner, nemlig ved at angribe og overvinde sin Modstander i et regulært Slagsmaal. Saa var Kammeraterne overbeviste. Joseph var den rette Præsident for „Freds-Klubben", og han blev valgt. I sit senere Liv fulgte Chamberlain nogenlunde de samme Principper. Han vilde være den første overalt, men han indsaa ganske vist efterhaanden, at der var andre og bedre Midler end de bare Næver.

Man hører ofte om den fattige unge Mand fra Provinsen, der kommer til Hovedstaden for at gøre sin Lykke. Med Chamberlain gik det helt modsat. Han var nu for det første en velhavende ung Mand, og for det andet var han fra London og drog ud for at erobre en Provinsby — nemlig Birmingham, hvor han blev Medindehaver af en Fabrik. I denne By blev han snart kendt som „Manden med Monoclen", en yderst elegant Fremtoning og en ivrig Danser. Men det skulde vise sig, at han var andet og mere end en flot Forretningsmand. Han begyndte at interessere sig for Birminghams kommunale Anliggender

Han saa, at det var en snavset By med overfyldte Fattigkvarterer, og at den trængte svært til et nyt Afløbssystem. Han agiterede nu for at faa dette sat igennem, og i 1873 blev han valgt til Byens Borgmester. I denne Stilling fik han gennemført de Reformer, han havde kæmpet for. Birmingham skylder ham meget, det blev en sundere, smukkere og bedre ledet By ved hans Virksomhed. Men han skulde snart komme ind i et langt større Arbejde. I 1876 blev han som yderliggaaende Liberal valgt ind i Parlamentet. „Han bærer sin „Monocle som en Gentleman," var den spodske Lord Beaconsfields Dom om det nye Medlem, der snart vakte Opmærksomhed som en fortrinlig og klar Taler. Allerede 1880 blev han første Gang Minister, 1885 blev han det for anden Gang, men straks efter udbrød der Uenighed mellem ham og Gladstone om Spørgsmaalet om Irlands Selvstyre, som Chamberlain var en Modstander af. Han nedlagde sit Embede og traadte sammen med en Del andre ud af Partiet til de gamle liberales Raseri. Fra nu af er den gamle Radikaler Unionist og svinger mere og mere i Retning af de konservative. I 1895 blev han Koloniminister i Salisburys Ministerium, og i denne Stilling viste han sig som fuldblods Imperialist; han vilde paa alle Maader styrke og udvide det brittiske Imperium; han troede ligesom Rhodes fuldt og fast paa Englands Opgave som Verdens Behersker. Han havde et væsentligt Ansvar for Boerkrigen og blev meget angrebet derfor, men da Krigen var forbi, rejste han til Sydafrika, hvor det særlig skyldtes ham, at Boerne blev stillet saa godt for Fremtiden, som de blev. Kort efter trak han sig tilbage som Minister for at agitere for sin Yndlingstanke: Toldreformen, der skulde knytte Kolonierne nærmere til Moderlandet. Han udfoldede en stor Agitationsvirksomhed og holdt mange Taler; det var saaledes i denne Periode, at den berømte Episode med de to Brød indtraf. Imidlertid ramtes han nogle Aar efter af en Sygdom, der nedbrød hans Kraft og efter mange Aars Lidelser lagde ham i Graven (1914). Chamberlain var en Mand, der tidligt vidste, at han vilde frem i Verden. Han kom det ogsaa, men knap nok saa langt, som han havde drømt om.

Chateaubriand.

François René de Chateaubriand gjorde sit Navn udødeligt som Forfatter. Skønt han aldrig har skrevet en Verslinie, var han en sand Digter. Han blev Ny-Romantikkens Grundlægger i Frankrig, og hans berømte Værker som „Atala", „René", „Genie du christianisme", „Les Martyrs" o. m. fl. indtager en meget høj Rang i Verdenslitteraturen. Samtidig optraadte han imidlertid ogsaa som Politiker og Statsmand og led der, takket være sin udprægede Forfængelighed, mange Skuffelser. En Tid — under Konsulatet — tjente han Napoleon, men kom senere i Opposition til ham og skrev efter Kejserens Fald en uværdig Pamflet mod ham. Under Bourbonnerne var han flere Gange Minister, men kunde heller ikke komme ud af det med sine nye Herrer og fik sin Afsked 1824. Han var en meget vidtberejst Mand. I sin Ungdom havde han været i Amerika, og senere foretog han en Rejse til Orienten, Grækenland, Ægypten, Palæstina og Spanien.

Chateaubriand.

Corot.

Camille Corot levede næsten hele sit Liv saa godt som ubemærket,

men opnaaede — navnlig efter sin Død — almindelig Anerkendelse som en af Frankrigs og i det hele taget Verdens største Landskabsmalere. Et af hans berømteste Billeder er „Skovsøen", der findes i Louvre, og som er karakteristisk for hans Kunst. Alt aander i dette Billede Idyl og fredfyldt Lykke. Ogsaa som Figurmaler hørte Corot til de ypperste.

Corot.

Crispi.

„Den lille Bismarck" kaldte man Francesco Crispi, og Tilnavnet var ikke uberettiget. Han havde den store tyske Statsmands Hensynsløshed i Valg af Midler til at naa sit Maal, men han kom ellers ikke paa Højde med ham i diplomatisk Dygtighed. Han var en fremtrædende Deltager i Garibaldis dumdristige Tog til Sicilien 1860, og Aaret efter traadte han ind i det italienske Parlament. Han var flere Gange Minister og to Gange Førsteminister, stadig haardt angrebet af sine mange Fjender og næsten bestandig omgivet af en Atmosfære af Skandale og nærgaaende Beskyldninger. Han kæmpede mod dem med stor Sejghed, men Italienernes Nederlag ved Adua mod Abessinien tvang ham til at træde tilbage. Paa sin Fødeø Sicilien bevarede han sin Popularitet til det sidste.

Crispi paa Talerstolen.

Alexandre Dumas.

Alexandre Dumas (den ældre) var Kvadron, idet hans Fader, der var General paa Napoleonstiden, var Mulat, mens Moderen var hvid. Der var alle Dage noget af Negerens umiddelbare Naturkraft over Alexandre; han var i Besiddelse af en næsten utrolig Skaberevne. Bind efter Bind udgik fra hans Haand, Føljeton efter Føljeton skrev han. Drama efter Drama. Han arbejdede saa hurtigt, at man paastod, det var nødvendigt for ham at have Dukker staaende foran sig paa Skrivebordet, hver repræsenterende en Figur i den — eller de — Romaner, han arbejdede paa. Naar han „saa slog Personen ihjel", væltede han Dukken. Ellers kunde han ikke holde Rede paa det uhyre Persongalleri, han opererede med, og han risikerede, at en afdød optraadte i et senere Kapitel. Han skabte den saakaldte „Kappe- og Kaarde"-Roman, en Form for Underholdning, der er blevet slugt af Millioner og atter Millioner ikke blot i Frankrig, men over hele Verden. Berømtest blandt dem er „De tre Musketerer", „Nesletaar-

Karikatur af den meget skrivende Dumas, hvem Tegneren ikke alene lader arbejde med begge Hænder og begge Fødder, men endogsaa forsyner med en Pen i Munden og en i Nakken og hver Pen arbejder paa sin Roman.

Hvor Tanken om røde Kors» fødtes. Dunant paa Valpladsen ved Solferino, hvor de saaredes Lidelser i den Grad oprørte ham, at han besluttede at ofre sig for at organisere en bedre Sygepleje i Krigstid.

net", „Greven af Monte Christo" og „Tyve Aar efter", men der er en lang Række andre. Personlig var Dumas en ægte Franskmand, munter og overgiven og samtidig sentimental. Han var en ypperlig Fægter og en lige saa ypperlig Kok, der kunde lave en Rejesovs, som ingen gjorde ham efter.

Henri Dunant.

Den 24. Juni 1859 stod Slaget ved Solferino mellem Franskmændene og Piemonteserne paa den ene Side og Østrigerne paa den anden. Det var en frygtelig solhed Dag, da de 300.000 Mand tørnede sammen, og i 15 Timer varede den blodige Strid. Saa veg endelig Østrigerne. Natten sænkede sig over de 40.000 døde og saarede, der laa paa Valpladsen. Men ingen bragte de saarede Hjælp, ingen bragte dem Vand eller Lindring. Først da Solen stod op, kom de franske Sanitetssoldater. Men der var ikke mange af dem, og de skulde først og fremmest bringe deres egne Hjælp; Østrigerne maatte vente. Men saa fik de Hjælp alligevel. Der var en ung svejtsisk Læge med; Henri Dunant hed han, og han havde meldt sig som frivillig for at lindre, hvor han kunde. Han havde staaet og set paa Kampen uden at kunne udrette synderligt, saa længe den rasede. Men nu tog han fat. Han samlede en Skare Kvinder i Byen Castiglione, og med dem gik han nu ud paa Slagmarken for at bringe Hjælp til saa mange, som de kunde overkomme.

Og medens han gik her, slog den Tanke ned i ham, at der burde dannes Sanitetskorps over hele Verden, alle under den samme Fane, og at det burde aftales Staterne imellem, at ingen, der hørte til dette Korps, maatte fanges eller skydes, for dets Medlemmer skulde have til Opgave

at bringe de saarede Hjælp, enten de var Venner eller Fjender. Henri Dunant var tidligt blevet interesseret for humane Spørgsmaal; i 1858 havde han saaledes skrevet en Bog mod Negerslaveriet. Nu havde han her paa Solferinos Slagmark fundet sin egentlige Opgave, og i de følgende Aar tog han fat paa at gennemføre sin Idé. Han skrev den berømte Bog „Minder fra Solferino", som vakte stor Opsigt, og hvori han skildrede Slagmarkens Rædsler og Gru; han holdt Foredrag, skrev Artikler, talte med indflydelsesrige Mænd, ofrede sin betydelige Formue for Sagen, og til sidst fængede Tanken. I 1863 samledes Udsendinge fra talrige Lande i Genf, og her blev Genferkonventionen oprettet. Ved den aftaltes det, foreløbig mellem 13 Lande, at de Soldater, Hospitaler og Ambulancer, som stod under „det røde Kors" (et rødt Svejtserkors paa hvid Grund, for Tyrkiets Vedkommende dog en rød Halvmaane) skulde betragtes som neutrale. Dermed var „det røde Kors" oprettet, den Institution, som skulde blive til saa stor Velsignelse over hele Verden.

Medalje med Dunants Billede, præget i Anledning af hans firsindstyveaarige Fødselsdag.

Dunant var i Sandhed en af Menneskehedens Velgørere. Men Verden glemte ham snart. Han mistede sin Formue, kom endogsaa til at lide ligefrem Nød. Og han var for stolt til at tale for sig selv. I 1888, da han boede i den lille By Heiden ved Bodensøen, var han saa fattig, at han maatte blive i Sengen, naar hans eneste Skjorte skulde vaskes. Men Oprejsningen kom. En Læge „opdagede" ham paa Sygehuset i Heiden og skrev en indigneret Artikel om hans Kaar. „Har Verden da ingen Pligter over for ham?" spurgte han. Svaret kom først fra Rusland i Form af en aarlig Pension paa 4000 Franks, og da Nobels Fredspris i 1901 for første Gang blev uddelt, fik Dunant den sammen med Fr. Passy. Han døde i Heiden den 30. Oktober 1910, 82 Aar gammel. Efter hans eget Ønske blev hans Lig i al Stilhed ført til Banegaarden, uden Taler, uden Følge. Kun den Vogn, hvor Kisten blev anbragt, havde „Røde Kors" faaet Lov at udsmykke.

Eiffel.

Eiffeltaarnet kender jo enhver; endnu er det Verdens højeste Bygning, og med sit vældige Staalskelet rager det højt op over det myldrende Paris. Det har gjort sin Bygmesters Navn verdenberømt. Men da det skulde rejses, var der Modstand nok. Man mente, at det var rent ud Afsind at rejse en Staalkonstruktion paa 300 Meters Højde. Men Alexandre Gustave Eiffel gennemførte alligevel sit Projekt til Verdensudstillingen i 1889. Det er for Taarnets Skyld, at Eiffels Navn huskes, skønt han ogsaa har skabt mange andre betydelige Bygningsværker. Han blev som saa mange andre fremragende Franskmænd indblandet i den uhyggelige Panamaskandale, og i 1893 blev han dømt til 2 Aars Fængsel, men den øverste Domstol kendte Dommen ugyldig.

Eiffel.

Fabre.

„Insekternes Homer" har man kaldt Jean Henri Fabre, fordi han ikke blot forstod at iagttage Insekternes Liv bedre end nogen anden, men ogsaa at skildre det paa den

Da Faradays Interesse for Fysikken blev vakt. Da han som Bogbinderlærling fik et Konversationsleksikon til Indbinding, stødte han i det paa en Artikel om Elektriciteten, der i højeste Grad fængslede ham og gav ham en bestemt Følelse af, hvad der var hans Kald.

ypperligste Maade. Han var et Fattigmandsbarn fra Sydfrankrig og maatte arbejde haardt for Føden og endnu haardere for at skaffe sig Undervisning. Tidligt var hans Interesse vakt for Insekterne og deres Liv, og da han en Dag stod og iagttog dem i Stedet for at passe sit Arbejde, gav hans Moder ham en velrettet Ørefigen. I mange Aar gav Verden ham ikke stort mere for hans Arbejde. Han tilbragte sin meste Tid i Fattigdom, og indtil sit 80. Aar var han næsten fuldstændig ukendt. Saa slog Digteren Mistral til Lyd for ham, og inden sin Død var den beskedne Mand, der kun ønskede „Brødet og nogle Bøger", verdensberømt. Nu kendes hans Værker, „Skik og Brug blandt Insekterne", „Instinktets Mysterier" o. m. fl. over hele Verden.

Faraday.

Michael Faraday var Søn af en fattig Smed; da han var tretten Aar gammel, blev han Lærling hos en Boghandler, der tillige var Bogbinder, og hos hvem Michael hidtil havde været Bydreng. Det var en venlig Mand, der holdt meget af den pligtopfyldende Dreng og gerne vilde hjælpe ham; i Virkeligheden kom han ogsaa til at yde ham stor Hjælp, omend ikke just paa den Maade, han havde tænkt. Michael var alt for fattig til at købe sig Bøger, men her fik han dem saa at sige til daglige Omgangsfæller, og han fortæller selv, at han engang i et Konversationsleksikon, som han skulde indbinde, læste en Artikel om Elektricitet, der vakte hans le-

Michael Faraday.

vende Interesse og for bestandig vendte hans Tanker mod Fysikken. Han blev siden Bogbindersvend og kom til en anden Principal, men han havde nu forstaaet, at Videnskaben var hans Kald, og han onskede brændende at kunne følge det. Det lykkedes ham at vække den berømte Sir Humphry Davys Interesse, og ved hans Hjælp fik han en ganske underordnet Ansættelse ved „Royal Institution" i London. Hans Opgave var at sætte de forskellige Apparater frem, naar de skulde bruges, holde dem rene, sætte dem paa Plads o. s. v. Men han var kommet ind paa sit rette Felt; hans Lykke var gjort, og han vandt snart Ry som en fremragende Kemiker og Fysiker. I Aaret 1827 var han avanceret fra Assistent til Professor. Han blev en af Verdens berømteste Naturforskere; hans Undersøgelser over Elektriciteten blev aldeles epokegørende, ganske særlig hans Opdagelse af den elektriske og den magnetoelektriske Induktion. — Faraday var en ualmindelig tiltalende og ædel Natur. Hans Videnskab var ham alt. Naar han havde gjort en Opdagelse, offentliggjorde han den og tænkte aldrig paa at udnytte den forretningsmæssigt.

Gambetta.

Léon Gambetta havde allerede før Napoleon III's Fald et stort Navn som en uforsonlig Modstander af Kejserdømmet, men det blev dog i 1870—71, at han udførte sit Livs store Bedrift. Han var Indenrigsminister i den provisoriske Regering, der skulde lede Frankrigs Forsvar, og 7. Oktober steg han op i en Ballon fra det belejrede Paris. Skønt heftig beskudt af Tyskerne lykkedes det ham at slippe bort og at lande i Nordvestfrankrig. Derfra begav han sig til Tours, hvor han med uhyre Energi organiserede Folkerejsningen mod Tyskerne. Han mente, at „et Folk i Vaaben", vel kunde fordrive Fjenden fra Frankrigs Jord nu som i den gamle Republiks Dage. Men Tiderne var blevet andre nu; trods al Tapperhed led de uøvede Hære, som Gambetta fik rejst, det ene Nederlag efter det andet mod de veltrænede Tyskere. Selv vilde Gambetta ikke give tabt, end ikke da Paris var faldet, men der var ikke mere at gøre nu. I de følgende Aar blev Gambetta det republikanske Partis Leder og førte det efterhaanden til Sejr over de reaktionære, som vilde have et nyt Kongedømme. 1881 dannede han sit „store Ministerium", der dog kun fik en kort Levetid. Man ventede dog almindeligt, at han snart igen vilde komme til Magten, da han pludselig døde 1882. Gambetta var en ærgerrig Mand, men han var en glødende Fædrelandsven og en født Herskerbegavelse. Frankrig hædrer ham med Rette som en af sine store Sønner.

Gambetta.

Gogol.

Med den satiriske Komedie „Revisoren" og Romanen „Døde Sjæle" vandt Nikolaj Gogol Navn som en af Ruslands ypperste Forfattere. „Revisoren" er en skarp Satire over den korrumperede russiske Embedsstand, og den vakte da ogsaa ved sin Fremkomst uhyre Forbitrelse. Men Kejser Nikolaj I holdt sin Haand over den, og den blev opført. I sine senere Aar henfaldt Gogol til

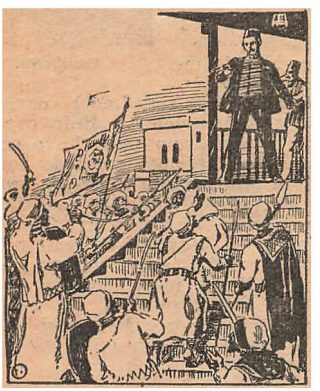

Gogol.

mørke Drømmerier, fortrød, hvad han havde skrevet, og plagedes næsten til Afsind af Samvittighedsnag. Kun et Par og fyrretyve Aar gammel døde han af Nervefeber 1852.

Gordon.

Der var Brug for en Mand i Sudan, og alles Blik rettedes straks paa General Gordon. Han havde været der før, havde været Sudans Pasha og indlagt sig store Fortje-

Gordons Død. Han blev dræbt, da Mahdisterne trængte ind i Khartum.

nester ved at bekæmpe Slavehandelen. Han havde ogsaa i høj Grad udmærket sig i Kina, og man vidste om ham, at han havde en enestaaende Evne til at omgaas barbariske Folkeslag. Nu havde han imidlertid trukket sig tilbage og laa i Underhandlinger med Kong Leopold om at træde i Kongostatens Tjeneste, da han fik den engelske Regerings Opfordring til atter at drage til Sudan og modtog den (1884). Hans Hverv var at trække de ægyptiske Garnisoner tilbage fra Landet, hvor Mahdiens Oprør rasede, men da Gordon kom derned, besluttede han tværtimod at holde Byen Khartum. Det gjorde han; i ti Maaneder modstod han med sine utilstrækkelige Forsvarsmidler og sin ringe Styrke Mahdiens fanatiske Skarer. England tøvede med at sende ham Hjælp, og da denne omsider kom, var det for sent. Khartum var faldet og Gordon dræbt. Vi kan følge disse 10 Maaneders fortvivlede Kampe gennem Gordons egen Dagbog. Den slutter med den 14. December. „Jeg har gjort mit bedste for vort Fædrelands Ære. Farvel", er de sidste Ord, Gordon har skrevet.

Grant.

Ikke helt saa sympatisk som sin store Modstander Robert Lee staar Nordstaterne. General Ulysses Grant i Efterverdenens Øjne. Han var en dygtig og udholdende Fører, omend han ingenlunde kom paa Højde med Lee. Men han havde Soldaterne og Pengene, og han havde ogsaa den fornødne Udholdenhed. Derfor blev Sejren hans; som Chef for den samlede Nordstatsarmé tvang han omsider Lee til at kapitulere og gjorde derved Ende paa Borgerkrigen. I 1868 opstillede det republikanske Parti ham som Kandidat til Præsidentværdigheden; han blev ogsaa valgt og efter Udløbet af sin Funktionstid genvalgt. Han vilde gerne have været genvalgt endnu engang, men den Plan opgav han dog i Tide. Der havde efterhaanden rejst sig adskillig Misfornøjelse mod ham, fordi han i alt for høj Grad begunstigede sine Partifæller og saa igennem Fingre med den stærkt om sig gribende Korruption. Efter at være traadt tilbage beskæftigede han sig med industrielle Foretagender, men mistede sin Formue ved fejlslagne Spekulationer. Kongressen bevilgede ham straks en Pension, og da han var død, blev han med stor Højtidelighed begravet paa Statens Bekostning. Amerikanerne glemte hans Fejl over de store Tjenester, han havde ydet Landet.

Guizot.

Under hele Ludvig Filips Regering, men særlig i 40'erne spillede Guizot en fremtrædende Rolle, og det var ham, der som Førsteminister holdt Tøjlerne i sin Haand, da Februarrevolutionen brød løs i 1848. Han havde sin store Skyld i, at Revolutionen kom. Haardt og stædigt havde han afvist enhver Tanke om en Valgreform, og da Uroligheder begyndte, og han tog sin Afsked, var det for sent. Revolutionen kom og væltede Borgerkongens Trone. Guizot flygtede til England, men vendte siden tilbage og levede lige til 1874, men hans politiske Løbebane var afsluttet. Guizot var tillige en fremragende Historiker, der har skrevet en lang Række meget anerkendte historiske Værker.

Andreas Hofer.

„Der Sandwirt", den jævne Kromand fra den tyrolske Alpedal, blev sit Folks Fører og Helt, hvis Minde endnu lever i Sagn og Sange. Han vovede at trodse selve den store Napoleon, og han gjorde det længe med Held. Da Tyrol blev afstaaet til Bajern, rejste han en Opstand, som blev støttet fra Wien. I Spidsen for sine Tyrolere bibragte han saavel Bajrerne som Franskmændene en Række Nederlag og styrede næsten helt og holdent Landet, da Østrig imidlertid sluttede Fred med Napoleon, der havde sejret ved Wagram. Saa underkastede Hofer sig Sejrherren, men da han fik en falsk Efterretning om, at Krigen var brudt ud paany, greb han atter til Vaaben. Men denne Gang gik det galt for Andreas Hofer. Han blev slaaet og maatte flygte ind i Bjærgene, hvor han holdt sig skjult et Par Maaneder. Saa forraadte en af hans Landsmænd ham til Fjenden; han blev taget til Fange og ført til

Andreas Hofer.

Hofer føres til Døden.

Mantua, hvor en Krigsret dømte ham til Døden. Den 20. Februar 1810 blev han skudt.

Victor Hugo.

Midt i 20'erne i forrige Aarhundrede indledede Victor Hugo den store romantiske Bevægelse i Frankrig, og ved Opførelsen af hans Drama „Hernani" kom det til aaben Kamp mellem Romantikerne og Tilhængerne af den gamle Klassicisme. Til hans berømteste Arbejder fra denne Periode hører ogsaa Dramaet „Ruy Blas". Hugos Skaberkraft var vældig, og den gav sig Udslag i Dramaer, Romaner (som f. Eks. „Notre Dame de Paris", „Les misérables" og „Quatre-vingt-treize") og pragtfulde Digte. Opdraget, som han var i royalistisk Tankegang, vendte han sig ikke desmindre mere og mere til de liberale Ideer, og han saa — mærkelig nok — den store Napoleon som deres ypperste Forkæmper. Ham forherligede han Gang paa Gang, men Napoleon III („Napoleon den Lille", som han kaldte ham) kun-

de han ikke taale. Efter Statskuppet 1851 blev han straks forvist, og under hele det andet Kejserdømme sad han som landflygtig paa den engelske Ø Jersey. Da Kejserdømmet faldt, vendte han hjem til Frankrig. Han var i fysisk Henseende saavel som i sin Kunst en Kæmpe og bevarede sin aandelige Kraft til det sidste. Han døde 1885, 83 Aar gammel. Der blev Landesorg i Frankrig, da den gamle Digter gik bort.

Victor Hugo med sin lille Sønnesøn. Digteren var en stor Børneven, og hans Børnebørn elskede „Papapa".

Alexander von Humboldt.

„I denne Bog findes der egenhændige Randnoter af den store Humboldt," forkyndte en Auktionsholder engang ved en Bogauktion for mange Aar siden. Som Følge af denne Meddelelse gik Bogen op i en anselig Pris. Da den lykkelige Ejer derefter bladede den igennem, fandt han ogsaa meget rigtigt en Note af Humboldt. Der stod nemlig: „Denne Bog er ikke det Papir værd, den er trykt paa." — Ja, det er kun en lille Anekdote, men den viser, hvor højt Humboldts Navn stod, naar alene det, at han havde skrevet et Par Bemærkninger i en Bog, kunde drive dennes Pris i Vejret. Alexander von Humboldt var i sin Tid en af tysk Videnskabs bedste Mænd. Skønt han var overmaade alsidig, var det særlig Naturvidenskaberne, der havde hans Interesse. Han fulgte bestandig den Studiemetode, at han vilde se Tingene med sine egne Øjne, og han drog derfor ud paa den ene store Ekspedition efter den anden, der førte ham til saa forskellige Egne som Sydamerika, Meksiko, Kuba, Ural, det kaspiske Hav m. fl. Han har leveret overordentlig betydningsfulde Arbejder paa en lang Række Omraader og for den klimatologiske Geografis, Plantegeografiens og Havets Fysiks Vedkommende maa han ligefrem betegnes som Grundlæggeren

Jenner.

En Bondepige fortalte en Dag den unge Læge Edward Jenner, at hun kunde ikke faa Kopper, for hun havde haft „Kokopper". Derved blev Jenner opmærksom paa noget, som var almindelig Folketro, men som de lærde hidtil ganske havde overset eller betragtet som lutter folkelig Overtro. Jenner vidste imidlertid, at netop det, man kalder „Overtro", ofte har ført til videnskabelige Opdagelser, og han mente nu i den unge Bondepiges Udtalelser at finde et Grundlag, han kunde bygge paa. Han arbejdede da med Spørgsmaalet, om hvorvidt Lymfen af Kokopper virkelig yder Beskyttelse mod Kopper, men først 21 Aar efter, i 1796, foretog han den første Indpodning af Kokoppelymfe. Noget efter offentliggjorde han sin Opdagelse, der imidlertid blev modtaget med Skepsis og haardt angrebet og karrikeret. Alligevel trængte Vaccinationen sejrrigt frem, saavel

Edward Jenner.

i England som andetsteds, og Jenner levede længe nok til at se den anerkendt. Selv i Rusland indsaa man, hvilken Velsignelse den var; den

Karikatur af Vaccinationen, for hvilken der, efter Tegnerens Mening blev gjort altfor voldsom Reklame.

første russiske Dreng, der blev vaccineret, fik Navnet Vaccinov og blev opdraget paa Statens Bekostning.

Kanaris.

Der var stort Karneval paa det tyrkiske Admiralskib — Musikken bruste, det lyste festligt ud over Vandet. Da hørtes der pludselig Raabet „Brand om Bord!", og fra Skibssiden slog høje Luer ind over Dækket. Forfærdelse greb alle, kun faa lykkedes det at slippe bort, inden det store Skib sprang i Luften med 3000 Mand og Admiralen Kara-Ali selv. Dette skete ved Øen Tenedos i Juni Maaned 1822. Det var ikke alene en Krigerbedrift, det var en Hævn. For et Par Maaneder i Forvejen havde den samme Kara-Ali paa det skændigste plyndret og ødelagt Øen Chios. Manden, der udøvede Bedriften, var den unge græske Sømand Konstantin Kanaris. Han var i Nattens Mulm sejlet ind i Tyrkerflaaden med to Brandere, havde faaet den ene befæstet ved en Kanonport paa Admiralskibet, havde saa tændt den og var — vidunderligt nok — sluppet bort. Denne Daad, hvortil endnu kom adskillige andre Bedrifter, gjorde ham til en af de ypperste Helte i den græske Frihedskrig. Han var siden en af sit Fædrelands første Mænd, og han stod i Spidsen for den Deputation, der i 1863 kom til København for at tilbyde Prins Vilhelm (siden Kong Georg I.) Grækenlands Krone.

John Keats.

John Keats blev kun 25 Aar gammel; han døde i 1821 i Rom, hvor han søgte at genoprette sit nedbrudte Helbred. Men med de Arbejder, han fik færdig, viste han, at han var en af Englands mest fremragende Digtere, og at han besad et sjældent Herredømme over Formen. Hans Værker er da ogsaa efter hans Død blevet i høj Grad yndede. Særlig kendte er hans mytologiske Digte som „Endymion", „Lamia" og „Hyperion".

Lord Kelvin.

William Thomson blev en af Englands og Verdens berømteste Fysikere. Skønt han var i høj Grad mangesidig, er det dog særlig ved sit Arbejde for den undersøiske Telegrafi, han er bleven kendt, og som en Anerkendelse for hans personlige Virksomhed ved Nedlæggelsen af Telegrafkabelet over Atlanterhavet 1866 blev han gjort til Ridder. 1892 udnævntes han til Lord Kelvin.

Kitchener.

„En Mand af Jærn" kaldte man Kitchener, Englands største Soldat i nyere Tid. Hans Modstandere tilføjede „og en frygtelig Krigsmaskine", „en Mand uden Følelse og Hjerte". — Følelse og Hjerte havde han nu, men han skjulte det helst under et koldt, roligt Ydre. Og han var ubarmhjertig i sine Krav til sig selv og andre. — Sin egentlige Folkeyndest vandt han, da han i 1898 efter Sejren ved Omdurman generobrede Sudan fra Mahdisterne, en Daad, der indbragte ham Tite-

len Lord af Khartum. Denne omstridte By tog han nemlig umiddelbart efter og hævnede derved Gordon. Siden var han Lord Roberts' Stabschef i Boerkrigen, derefter Øverstkommanderende i Sydafrika, saa Chef for den indiske Hær, Feltmarskal, Viscount siden Jarl og endelig under Verdenskrigen Krigsminister. I Juni 1916 gik han om Bord i Krydseren „Hampshire" for at rejse til Rusland, men „Hampshire" stødte ved Orkneyøerne paa en Mine og sank; næsten alle ombordværende omkom og blandt dem Kitchener. Der gik de vildeste Rygter om hans Død, og i Aarevis var der Mennesker, som troede, at han

Kitchener.

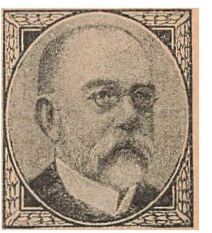

Kitcheners Gravmæle. Skønt Havet jo blev hans Grav, er der dog rejst et smukt Gravmæle for ham i St. Paulskirken i London.

endnu levede, og at han vilde komme igen og endnu engang føre sine Soldater til Sejr.

Robert Koch.

„Vor Tids største tyske Læge", som man kaldte Robert Koch, opnaaede ved adskillige Lejligheder i sit Liv at vække den vildeste Sensation. Det skete saaledes i 1890, da der kom Meddelelse om, at Koch havde fundet et Middel til at helbrede Tuberkulose, det saakaldte „Tuberkulin", og siden i 1897, da han fremkom med Meddelelse om sit „Ny-Tuberkulin". Begge Gangene blev Forventningerne imidlertid skuffede. De nye Midler svarede ikke til det store Ry, der gik af dem. Ikke desto mindre var Robert Koch en af Verdens største Bakteriologer. I 1882 opdagede han Tuberkelbacillen, han fandt siden Midler mod Kvægpest, studerede talrige andre smitsomme Sygdomme hos Mennesker og Dyr som Malaria og Sovesyge og gav meget væsentlige Bidrag til deres Bekæmpelse. I 1905 fik han Nobelprisen.

Robert Koch.

Kosciuzko.

En ulykkelig Kærlighed drev i de unge Aar Thaddæus Kosciuzko bort fra Fædrelandet Polen, ud paa en eventyrlig Omflakken. Han kom til Amerika, meldte sig under Washingtons Faner, hvor han i høj Grad udmærkede sig og blev udnævnt til Brigadegeneral. Men Længselen drev ham hjem til Polen, som den Gang kæmpede sin fortvivlede Kamp for Eksistensen mod de tre graadige Nabomagter: Rusland, Prøjsen og Østrig. Kosciuzko blev Helten i denne haabløse Kamp. Gang paa Gang slog han Fjenden, men til sidst led han Nederlaget ved Maciejowich og styrtede selv saaret til Jorden. Da er det, han skal have udbrudt: „Finis Poloniæ!" (Det er ude

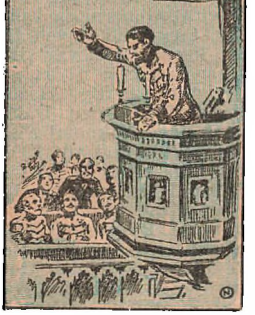
Kosciuzko.

med Polen), men han protesterede altid selv mod, at han nogen Sinde skulde have brugt disse Ord. Saaret og fangen bragtes han til St. Petersborg, hvor til hans Held Kejserinde Katharina II snart efter døde. Kejser Paul, hendes Efterfølger, behandlede ham med Mildhed. Han „forærede" ham 1000 Bønder, men saa skulde Kosciuzko sværge ham Troskab.

Det gjorde han; han ventede ikke at komme til at leve ret længe, syg og saaret som han var. Han kom sig imidlertid; de 1000 Bønder gav han Friheden, og saa forlod han Polen for bestandig; nu kunde han jo ikke mere bære Vaaben mod Rusland. Han drog derefter atter til Amerika, derfra til England og endelig til Frankrig, overalt hædret og æret som den store Frihedshelt. Først 1817 døde han i Solothurn i Svejts. Hans Lig blev bisat i Krakaus Domkirke.

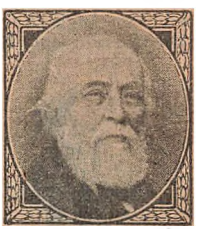
Ludwig Kossuth.

Den 14. April 1849 stod Kossuth paa Prædikestolen i den reformerte Kirke i Debreczin. I flammende Ord forlangte han, at Ungarn skulde være et selvstændigt Rige. „Det mene-derske habsburgske Hus skal miste Tronen for Gud og Verden og til evige Tider være bandlyst fra Ungarn.

Fra Prædikestolen i den reformerte Kirke i Debreczin erklærede Kossuth, at Huset Habsburg skulde miste Ungarns Trone.

Saaledes skal det være. Amen." Og fra hele Kirken klang der et „Amen" som Svar. Med sin flammende Veltalenhed havde Kossuth revet sine Landsmænd med sig som saa ofte før. Men det gik nu alligevel anderledes, end han vilde. Han var Ungarns Diktator under den store Frihedskamp med Østrigerne, men Görgei var Hærens General, og de to kunde ikke enes. Trods mange Heltebedrifter og Sejre blev Ungarerne til sidst slaaet af Østrigerne og deres Hjælpere Russerne. Kossuth maatte flygte, og hele Resten af sit lange Liv var han landflygtig. „Skæbnen kan slaa mig med alle Plager," sagde han engang, „men aldrig bliver jeg igen Huset Habsburgs Undersaat." Han holdt det, og da der blev tilbudt ham Amnesti, modtog han den ikke. Han døde i Turin 1894, 92 Aar gammel.

Kossuth (som ældre).

Alfred Krupp.

Af den Krupp'ske Slægt i Essen var Alfred Krupp den betydeligste. I 1848 overtog han som Eneindehaver den Støbestaalsfabrik, hans Fader havde grundlagt, og bragte den op til at være et af Verdens største industrielle Foretagender. Særlig bekendt blev den som Leverandør af Kanoner, Panserplader og andet Krigsmateriel, men den udfoldede dog ogsaa en vældig Virksomhed i fredeligt Øjemed og sysselsatte en hel Hær af Arbejdere. Alfred Krupp døde i 1887.

Paul Krüger.

Han var en Mand af Staal, stædig som den Hollænder, han var af Afstamning, frihedskær og ubøjelig

og med den mest udprægede Foragt for Lidelser. En Dag sprang hans Gevær, og hans Tommelfinger blev knust. Han indsaa, at den straks maatte amputeres, og da der ikke var andre i Nærheden, gjorde han det selv. Han tog sin Kniv, stak Fingeren i Munden, fæstede sit Blik paa en hvid Sten et Stykke borte, gjorde et rask Snit, og Fingeren var skaaret af.

En saadan Mand var Paul Krüger, der blev Boernes Fører gennem en lang Aarrække. Han førte Boerhæren mod Englænderne i 1880, blev siden Præsident for Transvaal og stadig genvalgt. Han havde sine Landsmænds fulde Tillid, han var ligesom et Billede paa hele den jævne, sejge, Boerrace. Naar „Onkel Paul" med sin høje Hat paa Hovedet, sin Pibe i Munden og den ene Haand i Lommen inspicerede Hæren, saa nikkede de skæggede Boere alvorligt til ham. Jo, Onkel Paul, det var Manden, som kunde føre Landet gennem de svære Tider. Men Tiderne var for svære. Krigen med England kom, og efterhaanden blev det jo klart, at Englænderne vilde sejre. Da forlod Krüger i Oktober 1900 sit kære Pretoria og drog til Europa for om muligt at skaffe Hjælp. I Frankrig blev han modtaget med Begejstring, men Hjælp fik han ikke, og hverken Kejser Vilhelm II eller Zar Nikolaj vilde modtage ham. Skuffet og landflygtig døde han i Svejts 1904. Kun eet Ønske fik han opfyldt: Hans Lig blev ført til Pretoria og begravet der.

Krüger stak den saarede Finger i Munden, fæstede sit Blik paa en hvid Sten — og skar Fingeren af med sin Kniv.

Lafayette.

„Scipio Americanus", „to Verdensdeles Befrier" og endnu flere smuktklingende Tilnavne blev i den store franske Revolutions første begejstrede Dage tillagt den unge Lafayette. Han svarede nu langtfra til dem. Skønt han ved Fødsel og Giftermaal hørte til Frankrigs allerfornemste Kredse, blev han tidligt grebet af Begejstring for Frihedens Sag, og denne Begejstring gav sig Udslag, da de nordamerikanske Kolonier gjorde Oprør. Lafayette var dengang kun 19 Aar, men han udrustede ikke desmindre paa egen Haand et Skib og sejlede til Amerika for at tilbyde Oprørerne sit Sværd. Han blev modtaget med Glæde, fik Titel af General og kæmpede baade kækt og heldigt ved flere Lejligheder, ligesom han var virksom for at faa Frankrig til at yde den unge Fristat kraftig Hjælp. Amerikanerne omfatter den Dag i Dag hans Minde med Taknemlighed, og det har de god Grund til. Efter Krigens Afslutning aflagde han et Par Gange Besøg i Staterne, og blev hver Gang i høj Grad fejret og hyldet. Da den store Revolution brød ud, kom Lafayette til at spille en fremtrædende Rolle. Han blev Chef for Nationalgarden og siden for Hæren i Ardennerne. Men skønt han en Tid var meget populær, gik Glansen efterhaanden af ham. Han viste i sin vanskelige Stilling ingenlunde den fornødne Kraft, og han opnaaede tilsidst at blive forhadt baade af Hoffet og Folkepartiet. Endnu i

Lafayette.

1792 gjorde han et Forsøg paa at redde det vaklende Kongedømme. Men Ludvig XVI og Marie Antoinette vilde ikke lade sig redde af Lafayette. Han var nu ogsaa i høj Grad mistænkelig i Folkets Øjne, og det endte med, at han maatte flygte til Flandern, hvor Østrigerne fængslede ham. Først i 1797 slap han fri. I mange Aar spillede han nu saa godt som ingen Rolle, men da Julirevolutionen brød ud i 1830, dukkede han frem paa ny og blev Dagens Mand, idet han endnu engang blev Chef for Nationalgarden i Paris. Ludvig Filip vandt ham for sig, og han virkede ivrigt for „Borgerkongens" Valg, men han blev snart atter misfornøjet, og sluttede sig til Oppositionen. Han døde 1834. Det er sagt om Lafayette, at han altid i en overstaaet Vanskelighed saa den sidste Vanskelighed, som overhovedet vilde møde ham. Givet er det i hvert Fald, at han savnede Statsmandsegenskaber, og han var heller ikke nogen fremragende General. Men han var hele sit Liv igennem en trofast Frihedsmand.

Lafayettes Statue i Washington.

Lamartine.

Han var Frankrigs store Lyriker, berømt for sine klingende Rytmer, sit billedrige Sprog og den storslaaede Romantik, han gav Udtryk for i sine forskellige Digtsamlinger. „Meditations poëtiques", „Nouvelles meditations" m. fl. Desuden havde han vakt Opsigt ved det næsten fyrstelige Liv, han førte og de ødsle Rejser, han foretog, rigt gift, som han var. Han kom da med et stort Navn, omstraalet af en vis Sensation, da han for Alvor kastede sig over Politik og meldte sig blandt Julikongedømmets Modstandere. — Med sin „Girondinernes Historie" bidrog han væsentligt til at undergrave det, og i Februarrevolutionen tog han livlig og fremragende Del. I den følgende provisoriske Regering var han Udenrigsminister og Republikkens egentlige Leder. Han var overordentlig populær og formaaede ved sin store Veltalenhed at holde Lidenskaberne i Tømme og hindre Udskejelser. Men da Juniopstanden udbrød, traadte han ud af Regeringen, og hans Folkeyndest var nu svundet saa stærkt, at han ved Præsidentvalget kun fik 22,000 Stemmer. Hans senere Liv blev sørgeligt nok. Man sagde om hans senere Værker, at de i Regelen blev til „ikke under Apollons, men under Merkurs Ægide", med andre Ord, han skrev for at leve, for nu havde hans store Ødselhed bragt ham i Pengevanskeligheder, som hverken hans egen Flid, forskellige Indsamlinger eller en Statsunderstøttelse kunde afhjælpe.

Lamartine.

Robert Lee.

Det var den 10. April 1865. Dagen i Forvejen havde Sydstaternes General, Robert Lee, overgivet sig til Grant. Han kunde have opløst sin Hær i Smaaskarer og saaledes fort-

sat Krigen næsten i det uendelige, men det vilde han ikke gaa med til. Syden havde tabt, og nu maatte Nederlagets Konsekvenser tages. Nu, Dagen efter, tog han Afsked med sine Soldater. De brød ud af Rækkerne, de vilde trykke hans Haand eller blot kysse hans Kappe. Da lunde den tapre General ikke længer holde Taarerne tilbage. „Soldater," sagde han med brudt Stemme, „jeg har gjort for jer, hvad jeg kunde."

I den nordamerikanske Borgerkrig staar de sejrende Nordstater jo nok med den almindelige Sympati, fordi de bl. a. kæmpede for Negrenes Frigørelse. Men nægtes kan det ikke, at mange af de bedste Mænd i Landet var paa Sydens Side, og blandt dem staar Robert Lee som den første. Han var en anset Officer, da Krigen brød ud, havde bl. a. udmærket sig i høj Grad i Meksiko, og han fik i 1861 Tilbud om at blive Chef for Nordstaternes Hær. Men han sagde nej; hans Sympati var paa Sydens Side, og til Syden gik han, skønt han kunde forudse, at Krigen først og fremmest vilde gaa ud over hans Fædreland Virginia og rimeligvis vilde ruinere ham selv. Fra 1862 var han Chef for Sydstaternes Hær, og han viste i denne Stilling, at han afgjort var den dygtigste General, som denne Krig frembragte. Han slog Nordstaternes Hær i de store Slag ved Rapahannock, Fredericksburgh og Chancellorsville, men til sidst blev Nordens Overmagt paa Mennesker og Penge for stor selv for ham, og efter en Række heltemodige Kampe omkring Richmond maatte han som sagt til sidst overgive sig til Grant.

Robert Lee.

Slaget ved Fredericksburgh, hvor Lee vandt en stor Sejr.

Han kunde med Rette sige, at han havde gjort, hvad han kunde. Selv Modstanderne indrømmede det, ligesom ogsaa de anerkendte, at han var en fuldtud ædel og højsindet Karakter. Efter Krigen var han en ruineret Mand, og for at skaffe sig Livsopholdet blev han Forstander for en lærd Skole i Lexington. Her levede han Resten af sit Liv i Stilhed. I 1890 hædrede hans Landsmænd hans Minde ved at rejse en Rytterstatue af ham i Richmond.

Lenbach.

Han blev det nyskabte Tysklands store Portrætmaler. Wilhelm I, Moltke, Wagner o. m. fl., en lang, lang Række af Tysklands Stormænd fra den glansfulde Periode omkring 1870 har han malet og skildret med glimrende Karakteristik. Særlig Bismarck har han givet adskillige brillante Portrætter af. Franz Lenbach var oprindelig Murer, men hans Talent for Malerkunsten blev i Tide opdaget, han fik Uddannelse og kastede sig med særlig Interesse over Studiet af de gamle Mestre. Efterhaanden fik

han Ry som Tysklands største Portrætkunstner og hyldedes og anerkendtes fra alle Sider.

Li-Hung-Chang.

Han var en ægte Kineser, var uddannet paa gammel kinesisk Vis og havde med Glans taget de svære Eksaminer, der den Gang var Vejen til Ros og Magt i det himmelske Rige. Men han havde et aabent Øje for europæisk Kulturs Overlegenhed paa det tekniske Omraade og søgte at skaffe Kina dens Fordele. Som den fremragende Diplomat, han var, saa han sit Fædrelands Afmagt i militær Henseende og søgte at afvende de Ulykker, som deraf fulgte. Det var ham, der bragte Freden i Stand med Japan i 1895 og siden med de europæiske Stormagter efter Bokseropstanden 1901. Han indtog i Tidens Løb en Række fremtrædende Stillinger og var i en lang Aarrække Kinas mægtigste Mand, skønt en Hærskare af Misundere og Fjender søgte at komme ham til Livs. Ogsaa i Europa var han beundret som en af Verdens fineste Diplomater.

To store Statsmænd, Li-Hung-Chang og Gladstone. I 1896 var Li i England, ved hvilken Lejlighed han ogsaa besøgte Gladstone paa Hawarden.

Joseph Lister.

Den moderne Kirurgi er en helt anden Kunst end Fortidens, og at dette forholder sig saaledes, at man nu med forholdsvis Ro kan foretage Operationer, der før i Tiden maatte anses for absolut dødbringende, det skyldes naturligvis et Samarbejde af berømte Videnskabsmænd, men det grundlæggende Arbejde er udført af den store engelske Kirurg Joseph Lister. Han indlagde sig Fortjeneste af hele Menneskeheden og naaede Verdensberømmelsen, da han opfandt den antiseptiske Metode til Behandling af Saar (den Listerske Forbinding). Hans Teorier er naturligvis blevet meget forbedrede og uddybede siden, men at det er ham, der udførte det grundlæggende Arbejde paa dette Omraade, maa enhver indrømme. Han vandt megen Anerkendelse og blev bl. a. udnævnt til Baronet.

Lister.

Longfellow.

Alle holdt af ham, hans store samtidige, hans Omgivelser og Elever og ikke mindst Børnene. Han var selv en barnligt elskværdig Natur, som vandt alle. Paa lignende Maade er det gaaet med hans Værker, de er blevet yndede af alle, særlig i Amerika, men ogsaa langt uden for dets Grænser. Berømtest er vel de episke Digte „Evangeline" og „The song of Hiawatha" og Dramaet „The golden legend". Hans egot Liv forløb stilfærdigt; i mange Aar virkede han som Professor ved Harward Universitetet. To store Sorger skyggede over hans Tilværelse. I 1835 døde hans unge Hustru, da de var paa en Rejse i Holland. Otte Aar efter giftede han sig paa ny, og nu fulgte 18 Aars lykkeligt Ægteskab, indtil hans anden Hustru mi-

stede Livet ved et Ulykkestilfælde. Longfellow kunde næsten ikke for-

Longfellow og hans Datter, »Edith med det gyldne Haar«, som han kalder hende i Digtet »The children's hour«.

vinde dette Slag, kun hans Børns varme Hengivenhed mildnede hans Sorg.

Bulwer-Lytton.

„Han var en stor Forfatter, men ingen stor Digter," er der sagt om Edward Bulwer, den senere Lord Lytton. I hvert Fald maa man indrømme ham en ganske forbavsende Arbejdskraft. Han var en Mand, der „kunde alt". Han skrev en lang Række Romaner, der bevægede sig over de mest forskelligartede Felter. I „Pelham" behandler han engelsk high life, med „Eugene Aram" giver han en psykologisk Kriminalroman, i „Rienzi" (Grundlaget for Wagners bekendte Opera), behandles den italienske Renæssance. Ogsaa spiritistiske, humoristiske og filosofiske Emner har han behandlet, desuden skrev han dramatiske Arbejder og historiske Værker, politiske Skrifter og Digte. Endogsaa som aktiv Politiker optraadte han, og i 1858—59 var han Koloniminister. Litterært skattes hans Værker ikke overvældende højt, men de er blevet meget læst og oversatte til de fleste europæiske Sprog.

Mac Mahon.

„Ridderen uden Frygt og Dadel", denne Ærestitel, der oprindelig blev brugt om den ædle Bayard, har ogsaa været knyttet til Marchal Mac Mahons Navn. Og med Rette. Han kunde saavel som sin Forgænger i Marchalsværdigheden, Ney, kaldes den tapreste af de tapre. Som ung Kaptajn var han med til at storme Constantine, ved Sebastopol gjorde han Udslaget, da han stormede Malakofftaarnet. „J'y suis et j'y reste," (jeg er der, og jeg bliver der) sagde han, da man opfordrede ham til at trække sig tilbage fra denne farlige Stilling. Ved Magenta var det atter ham, der greb afgørende ind og skaffede sine Landsmænd Sejren, og han fik som Belønning Titelen Hertug af Magenta. I den fransktyske Krig svigtede Lykken, men ikke Modet. Han kæmpede ved Wörth mod Tyskerne, med 45.000 Mand mod 120,000. I 15 Timer holdt han ud i Ilden, og tre Heste blev skudt under ham. Kampen var haabløs, men Mac Mahon gav ikke Signal til Tilbagetog. Det havde han endnu aldrig gjort, og han vilde heller ikke nu. Soldaterne sloges, til de blev dræbt eller taget til Fange. „Aldrig har jeg set saa tapre Soldater som disse, hvem Lykken har forladt," sagde den prøjsiske Kronprins efter Slaget. Siden i Krigen førte Mac Mahon den ulyk-

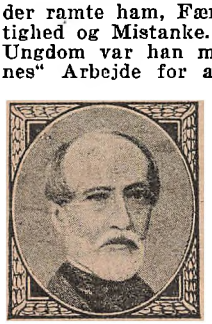

Mac Mahon.

kelige Chalonsarmé, blev saaret ved Sedan og derefter taget til Fange sammen med Hæren. Da han var kommet hjem fra Fangenskabet, fik han det Hverv at dæmpe den store Opstand i Paris, og den 24. Maj 1873 valgtes han til den franske Republiks Præsident. I 1879 nedlagde han dette Hverv, som han kun havde modtaget af Pligtfølelse. Han var en Ridder uden Frygt, men han var ogsaa uden Dadel. Baade Venner og Fjender maatte indrømme, at han var en usædvanlig uegennyttig, ædelmodig og loyal Mand. Han var en ægte fransk Soldat, en af de sidste Krigere i den store, gamle Stil. Og han brød sig i Grunden heller ikke om at være andet. Hans Slægt var i Familie med det gamle engelske Kongehus Stuart, og engang i 60'erne kom der en Deputation af irske Feniere til Mac Mahon og tilbød ham Irlands Krone. Men Marchallen afviste dem kort. Han vilde leve og dø som Soldat under Frankrigs Banner.

Mazzini.

Han ofrede hele sit Liv for Italiens Frihed. Med flammende Entusiasme bar han al den Modgang, der ramte ham, Fængsel, Landflygtighed og Mistanke. Fra sin tidlige Ungdom var han med i „Kulsviernes" Arbejde for at befri Italien, siden stiftede han Foreningen „det unge Italien". Til Stadighed var han med i alle de Sammensværgelser, der blev dannet, og støttede alle de Opstande, der blev gjort til Fordel for Italiens Enhed. Af og til kunde han selv være med, saaledes i Milano i 1848 og siden i Rom 1849, men mest var han landflygtig. Han var

Mazzini.

en Skræk for de reaktionære Myndigheder, men i øvrigt ogsaa for den italienske Regering, da Enheden omsider blev skabt. For Mazzini var Republikaner, og han var f. Eks. en rasende Modstander af Alliancen mellem Sardinien og Frankrig. I 1861 afviste han i en fnysende Proklamation ethvert Samarbejde mellem sig og sit Parti og Kongedømmet. Amnestien i 1866 vilde han ikke modtage, og da han som gammel Mand vendte tilbage til Italien 1870, blev han da ogsaa arresteret, men dog snart efter løsladt. Han var den typiske Revolutionsmand, der var blevet graa i Sammensværgelser og Opstande. I sin Idealisme savnede han som oftest Blik for, hvad der virkelig kunde opnaas, og kom ofte mod sin Vilje til at gøre sin Sag Skade. Men hans oprigtige Begejstring kan ikke underkendes, og med Rette hædrer Italien hans Minde.

Mehemed Ali.

Mehemed Ali var en af de eventyrlige Skikkelser, som Orienten er saa rig paa. Som fattig Officer kom han med de tyrkiske Tropper til Ægypten paa Napoleons Tid, svang sig i Vejret, blev Statholder i Landet, ødelagde ganske Mamelukkernes Magt og blev næsten helt uafhængig af Sultanen. For at skaffe sig en moderne Hær og Flaade udsugede han Landet paa det forfærdeligste, ja, i 1814 konfiskerede han simpelthen al Grundejendom. I den græske Frihedskrig kom han — men rigtignok uden Held — Sultanen til Hjælp, og da han ikke syntes, at han fik Belønning nok, begyndte han Krig med sin Overherre. Sultanens Hær led det ene Nederlag efter det andet, og i Virkeligheden var det kun de europæiske Magters Indgriben, der frelste Sultanens Trone. Da Magterne sendte en Flaade til Aleksandria (1840), maatte Mehemed Ali bøje sig og slaa sig til Taals med Ægypten. I sin sidste

Levetid henfaldt den før saa kraftige Mand i fuldstændig Aandssløvhed. Han døde 1849.

Menelik.

Han var i sin Tid meget omtalt, ikke mindst, fordi det med korte Mellemrum meldtes, at nu var Menelik død, og saa viste det sig hver Gang, at han var spillevende. Først i 1913 døde han virkelig efter et begivenhedsrigt Liv. Ved Italienernes Hjælp svang han sig op paa Abessiniens Trone for saa, da han sad fast, at gøre alt for at befri sig fra det italienske Formynderskab. Det lykkedes ham. I 1896 tilføjede han Italienerne det uhørte Nederlag ved Adua, hvorefter de maatte lade deres Planer om Overhøjheden over Abessinien fare. Menelik var i mange Henseender en dygtig Mand. Han havde den begavede Barbars Interesse for europæiske Opfindelser og var meget optaget af alskens Mekanik. Men Barbar var han. Det fortælles saaledes, at han plejede at lade Næse og Ører skære af sine Krigsfanger, medens han selv spillede paa Lirekasse til.

Menelik.

Menzel.

Frederik den Store var hans Yndlingsfigur, og der er en vis Lighed mellem de to; de havde begge den ægte prøjsiske Flid og Pligttroskab, men ogsaa den samme Glæde over Skønheden, og som Frederik den Store skabte det moderne Prøjsen, skabte Adolf von Menzel den moderne tyske Malerkunst. Det var næsten utroligt, hvad den lille, dværgagtige Mand formaaede, hans Motivkreds var uhyre omfattende. Han kunde med Rette sige, at intet menneskeligt var ham fremmed. Allerede i sin Ungdom leverede han de berømte Illustrationstegninger til Kuglers Frederik den Stores Historie, senere gav han en Serie Malerier af samme Konges Liv, der foruden ved malerisk Mesterskab udmærker sig ved den højest mulige Grad af historisk Korrekthed. Ogsaa fra sin Samtids Liv har han givet en lang Række Billeder med saa forskellige Motiver som Hoffest

Menzel paa Spadseretur i Berlin. Han var, som det fremgaar af Billedet, meget lille og paafaldende af Ydre.

hos Kejser Wilhelm I og et moderne Valseværk. Men i øvrigt var intet ham fremmed, hjemligt og udenlandsk, Bygninger, Landskaber, Blomster, Mennesker det nyeste Nyt

og historiske Motiver, alt vilde han kende, og alt kunde han male. Hans Ydre mindede saa lidt som muligt

Et af Menzels berømteste Billeder: Hoffest hos Kejser Wilhelm I.

om Renæssancens skønne Mennesker, men han havde Renæssancens vidtfavnende og ukuelige Aand. Han døde i 1905, 90 Aar gammel.

Metternich.

„Vi vil hverken frem eller tilbage, vi vil blive, hvor vi er". Efter dette Motto udførte den østrigske Minister, Fyrst Metternich, sin Statsmandsgerning. Fra 1809 var han Østrigs Udenrigsminister, en vanskelig Post i de Dage, da Napoleon stod paa Magtens Højdepunkt, og da Østrig maatte holde gode Miner med ham.

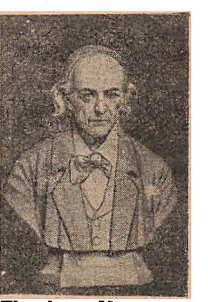

Metternich.

Metternich var imidlertid en overmaade snild og behændig Diplomat. Han spillede sine Kort som en Mester, og da Napoleon var overvundet, stod først og fremmest han med Palmerne. Han blev den ledende paa Wienerkongressen, og indtil 1830 var han i det hele den Mand, der holdt Europas Tøjler i sin Haand. Han var fuldtud den gamle Tids Mand. Frihed, Nationalfølelse, Fremskridt, alt sligt var ham en Gestilens. Han underkuede Frihedsfølelserne, hvor han kunde, slog med haard Haand de nationale Bevægelser ned, særlig i Italien, der kun maatte være „et geografisk Begreb". Efter 1830 var han ikke længere den indflydelsesrigeste Statsmand i Europa, men sit eget Land vedblev han at lede til 1848. Han bevarede her fuldtud „den gamle Tid", og da det store Revolutionsaar brød ind over Østrig, samledes Hadet først og fremmest om ham. Han maatte skyndsomst tage sin Afsked og flygte for sit Liv ud af Landet. Han vendte siden tilbage, men han øvede nu ikke mere nogen Indflydelse.

Mommsen.

Theodor Mommsen studerede oprindelig Filosofi og Jura og var i en Aarrække juridisk Professor. Han vendte sig imidlertid mere og mere til Oldtidsstudiet, og det var paa dette Omraade, at han vandt sin Verdensberømmelse, selv om hans originale Synspunkter ofte vakte Modsigelse. Hans berømteste Værk er „Römische Geschichte" i fem Bind. Han deltog ogsaa i Politik og var i Aarene

Theodor Mommsen. Efter en Buste af Karl Pracht.

1873—82 som liberal Medlem af det prøjsiske Deputeretkammer.

James Monroe.

Han var de forenede Staters femte Præsident (1817—25) og udviste saavel i denne som i forskellige andre politiske Stillinger stor Dygtighed. Alligevel vilde man nu til Dags næppe huske hans Navn, hvis det ikke var for „Monroe-Doktrinen„s Skyld. Dens Indhold kan i Korthed udtrykkes ved „Amerika for Amerikanerne", og den fremkom i 1823, da Monroe fik Regeringen til at udtale, at den ikke vilde taale, at europæiske Stater blandede sig i Amerikas indre Anliggender. For øvrigt er hans Navn ogsaa bevaret ved Hovedstaden i Negerrepublikken Liberia, der hedder Monrovia efter ham, fordi han viste stor Iver for at undertrykke Slavehandelen.

James Monroe.

Morgan.

John Pierpont Morgan var uden Tvivl den indflydelsesrigeste Finansmand i sin Tid, skønt Amerika havde Milliardærer, der var rigere end han. Hans Historie er for saa vidt ikke romantisk, som han ikke tjente sig op fra ingenting som saa mange andre af Amerikas Finanskonger. Hans Fader havde en stor Bankierforretning, som John Pierpont indtraadte i efter endt Uddannelse, men han udvidede den ganske vist efter en storslaaet Maalestok. Han tog sig særlig af fallerede Jærnbaner, som han erhvervede for at faa dem paa Fode. Fra 1899 paatog hans Bank sig at skaffe europæiske Laan Indgang paa det amerikanske Marked. 1900 grundede han den store Staaltrust og 1902 den internationale Dampskibstrust for blot at nævne et Par af hans vigtigste finansielle Bedrifter. Morgan var en stor Organisator. Det var hans Lyst at bringe Orden alle Vegne. „Hvad vilde der ske, hvis Morgan pludselig døde?" spurgte man engang i hans største Tid en Mand, der stod ham nær. „Intet forunderligende," svarede vedkommende, „det vilde ikke ligne Morgan at ordne Sagerne saaledes, at hans Død skulde fremkalde Forvirring."

Morgan.

Michael Munkaczy.

Som ganske lille mistede Michael Lieb sin Moder, og da han var et Par Aar gammel, blev hans Fader fængslet for Deltagelse i den ungarske Opstand 1848 og døde i Fængselet. En Onkel tog sig af den forældreløse Dreng og satte ham i Snedkerlære. Michael blev Svend, men en Dag saa han en Portrætmaler arbejde og blev grebet af en uimodstaaelig Lyst til Malerkunsten. Efter at have faaet en Smule Undervisning, malede han et overraskende godt Billede fra det ungarske Folkeliv, som det lykkedes ham at faa solgt til en Kunstforening. Han uddannede sig derpaa videre, og i 1870 malede han det berømte Billede „En dødsdømts sidste Timer", der blev udstillet paa Parisersalonen og med eet Slag gjorde hans Navn

Michael Munkaczy.

kendt over hele Europa. Snart efter slog han sig ned i Paris, og han var fra nu af den verdensberømte Kunstner, der opnaaede efter Datidens Forhold eventyrlige Priser for sine Billeder, og som levede et rigt og lykkeligt Liv i sit elegante Hjem. Af hans berømte Billeder kan endnu nævnes „Milton og hans Døtre" og det mægtige „Kristus for Pilatus", der blev solgt til Amerika for 120.000 Dollars. Hele den kunstinteresserede Verden kendte nu Navnet Michael Munkaczy (sit nye Efternavn dannede han af sin Fødebys Navn: Munkacz). Den østrigske Kejser ophøjede ham i Adelsstanden, i 1895 blev han Overkunstinspektør i sit Fædreland, Ungarn, og bosatte sig i Budapest. Men snart efter ramte Ulykken ham. Han blev sindssyg, og hans sidste Aar gled hen i aandeligt Mørke. Han døde 1900 paa en Sindssygeanstalt ved Bonn.

Nana Sahib.

I det uhyggelige indiske Oprør 1857 er Nana Sahib den uhyggeligste Skikkelse. Han havde plejet venskabelig Omgang med Englænderne, men i Virkeligheden var han

Nana Sahib forlader Lucknow, hvor han umiddelbart før Oprørets Udbrud havde aflagt et venskabeligt Besøg hos Sir Henry Lawrence.

forbitret over, at de ikke respekterede hans Arvekrav paa Mahraternes Rige. Da Oprøret udbrød, blev han dets ivrigste, mest ubarmhjertige Leder. Han indesluttede en Skare Englændere, Mænd, Kvinder og Børn i Cawnpore. Efter forfærdelige Lidelser fik de Løfte om fri Afmarch, men saa snart de var kommet uden for Byen, lod Nana alle Mændene nedskyde. Kvinderne og Børnene skaanede han foreløbig, men da Englænderne omsider trængte ind i Cawnpore, fandt de deres Lig sammenstuvede i en Brønd; Nana havde ladet dem alle myrde. Selv undslap han til Nepal og forsvandt sporløst. Man fik aldrig at vide, hvad der blev af ham.

Nogi.

„Vi har et skarptslebet Sværd hængende i vort Kontor; det stiller vi ganske til General Nogis Disposition," skrev et japansk Blad, da det trak ud med Port Arthurs Belejring. Meningen var, at det vist var paa Tide, at Nogi fulgte den gammeljapanske Skik for uheldige Hærførere og tog Livet af sig. Der blev nu ikke Brug for Sværdet den Gang. Efter en lang Række morderiske Kampe erobrede Nogi Port Arthur 2. Januar 1905. Senere udmærkede han sig i høj Grad i Kampene ved Mukden og forøgede den Berømmelse, han allerede havde vundet dels i denne Krig med Russerne, dels i den kinesisk-japanske. Han fejredes som en af sit tapre Fædrelands store Helte og ophøjedes til Greve. Men det skulde alligevel gaa saadan, at den store Feltherre berøvede sig selv Livet. Han følte sig som en ægte gammeljapansk Samurai, og da hans Herre, Mikado Mutsuhito døde 1912, fulgte den store General

General Nogi.

ham frivilligt i Døden, saadan som i den gamle Tid mangfoldige Samurai'er havde fulgt deres Fyrste.

Daniel O'Connell.

Daniel O'Connell nedstammede fra de gamle irske Konger, og han blev selv „Irlands ukronede Konge". Han rejste sine fortrykte Landsmænds Sag og samlede dem under Kravet om „Repeal" (Tilbagekaldelse, nemlig af Unionen af 1800 mellem Irland og England). Fra 1829 var han Medlem af det engelske Parlament, og samtidig beherskede han helt sine Landsmænd ved sin flammende Veltalenhed. Tilsidst indsaa han dog, at der maatte kunne vindes mere ved lidt Eftergivenhed; men mange af Irerne forstod ikke denne mere moderate Holdning og vendte sig fra ham. Syg og opslidt af det uhyre Arbejde, og pint af sine Landsmænds Frafald, foretog han da en Rekreationsrejse til Italien, og paa den døde han i Genova 1847.

Osman Pasha.

Han blev Helten i den russisk-tyrkiske Krig 1877—78 og fejredes af Venner og Modstandere som „Løven fra Plevna", et Navn, han fuldt ud fortjente, idet han bed sig fast med sin Hær i denne By og bag nogle svage Jordskanser bød de langt overlegne russiske og rumænske Styrker Trods i flere Maaneder og tilbageviste alle de rasende Stormløb. Men da der ikke kom Hjælp, kunde han jo ikke holde ud i Længden. Han forsøgte et Udfald, men det endte med, at han maatte kapitulere med sin Hær. „Bravo, Osman!" raabte de russiske Officerer til ham, og han blev som Fange behandlet med stor Udmærkelse og snart løsladt. Sultanen hædrede ham med Tilnavnet „Ghazi" (den sejrrige). Han indtog i de følgende Aar en betydningsfuld og agtet Stilling i Tyrkiet. Han var en tapper Kriger, som saa mange af Tyrkerne er det, men han havde ellers store Fejl og benyttede saaledes sin Stilling til at skaffe sig store Rigdomme ved Underslæb og Bestikkelse.

Osman Pasha.

Palmerston.

„Gamle Pam" var i sine sidste Aar Englands populæreste Mand, skønt hans Modstandere kaldte ham „Lord Firebrand" (Lord Ildebrand). Gennem et langt Liv tjente han

Karikatur af Palmerston, der irettesættes af Dronning Victoria. »Det er kedeligt, at mine Folk ikke kan komme ud af det med hinanden,« siger hun, »men denne Gang maa jeg absolut holde med John.« »John« er Førsteminister Lord Russel (den lille Mand), som i 1851 havde god Grund til at beklage sig over Palmerstons Egenraadighed, idet han paa egen Haand havde anerkendt Ludvig Napoleons Statskup. Det endte da ogsaa med, at Palmerston maatte gaa af.

England, bestandig under det Synspunkt, at Gammelengland gaar forud for alt. Han var oprindelig Tory, men gik efterhaanden over til Whiggerne og var i 1830—41 Udenrigsminister. 1846—51 var han atter Udenrigsminister, men havde svært ved at komme ud af det med sine Kolleger, fordi han var saa selvraadig. 1855—58 var han Førsteminister. I denne Tid førtes Krimkrigen, og det indiske Oprør rasede. Navnlig over for det sidste viste Palmerston, der nu var en Mand paa over de 70, en næsten ungdommelig Energi. 1858 blev han styrtet, men fra 1859 til sin Død var han paa ny Førsteminister. Han var en krigersk Natur, altid parat til at hævde Englands Ære med Sværdet i Haand.

Parnell.

I mange Aar stod der Sensation om hans Navn; han var elsket og beundret som faa, men ogsaa hadet som faa. Skønt Protestant og af gammel engelsk Familie, blev han de katholske Ireres Fører. Englænderne maatte, saa nødigt de vilde, anerkende ham som en af deres egne, og gav ham en Position i det engelske Parlament, som tidligere irske Førere havde savnet. Haard og ubøjelig, i Grunden aristokratisk og overmodig og ude af Stand til at finde sig i Modsigelse, havde han knap en eneste fortrolig Ven blandt sine Partifæller; de blev altid holdt paa Afstand, og de kunde i Grunden ikke lide ham. Men han havde det irske Folk bag sig, derfor blev han en Magt, som de engelske Statsmænd maatte respektere. Han førte sin Kamp med Haardhed og til Tider med besynderlige Midler. Saaledes anvendte han og hans Partifæller et Par Gange Obstruktionens farlige Vaaben. Parnell og de andre irske Førere talte i en Uendelighed i Parlamentet, saa at Mødet ikke kunde faa Ende; ved een Lejlighed varede det 76 Timer. I selve Irland var der en bestandig og voksende Uro, der kulminerede, da Ministeren for Irland, Lord Cavendish, og hans Sekretær blev myrdede i Føniks Parken i Dublin. „Times" beskyldte siden Parnell for at have billiget dette Mord, men det viste sig, at de Breve, Bladets Artikler byggede paa, var forfalskede, og Parnell fik en Erstatning paa 5000 Pund. Parnell stod paa dette Tidspunkt meget stærkt, og Gladstone havde maattet slutte Alliance med ham. Men saa slog en privat Skandale ham ned. Gladstone vilde ikke mere have med ham at gøre, hans egne Partifæller vendte sig mod ham, og midt under Kampen for at bevare sin Magtstilling døde han 6. Oktober 1891.

Parnell.

Robert Peel.

Robert Peel var oprindelig konservativ af reneste Vand, valgt til Parlamentet af det højkonservative Oxford Universitet. Med Aarene nærmede han sig imidlertid mere og mere de liberale og indsaa, at England trængte til Reformer paa adskillige Punkter. Hans Navn er særlig knyttet til to vigtige Reformer: den Lov, der i 1829 gav baade Katolikker og Dissenters Adgang til Parlamentet, og til Ophævelsen af den forhadte Korntold, som han gennemførte 1846, da han selv var Førsteminister. Det var naturligvis en Skæbnens Ironi, at netop en konservativ Fører skulde gennemføre Ophævelsen af denne Korntold, der var til saa stor Gavn for Godsejerne, og Peel høstede ogsaa kun Utak for sin Daad. Alle hans Mod-

Robert Peel i Parlamentet under Debatten om Kornloven.

standere forenede sig imod ham og fældede Ministeriet. Peel døde 1850 efter et Fald med Hesten.

Silvio Pellico.

Skønt Silvio Pellico var en stilfærdig, lyrisk præget Natur, en Mand, der i Grunden ikke havde dybere Kendskab til Politik, kom han dog til at bidrage ganske væsentligt til sit Fædrelands, Italiens, Frigørelse. Det var mere hans Fjenders Skyld end hans egen. Østrigerne, som dengang stod mistænksomt paa Vagt mod alle Folkerørelser i Italien, mistænkte ham for at høre til „Kulsviernes" hemmelige Forbund, lod ham fængsle og hensætte i de forfærdelige Blykamre under Taget af Venezias Dogepalads. Efter to Aars Fængsling blev han ført op paa Skafottet, medens Dommen blev oplæst fra Dogepaladsets Søjlegang. Den lød paa Døden, og ved disse Ord gik der en sørgmodig Mumlen gennem Menneskeskaren ved Skafottets Fod. Men saa kom der en Tilføjelse: benaadet med femten Aars haardt Fængsel. Pellico blev flyttet til Fæstningen Spielberg i Mähren, og her blev han rent ud grusomt behandlet. Han blev dog benaadet i 1830, men han var da saa medtaget, at han knap kunde faa Luft; det tog saadan paa ham at køre, at han var nær ved at kvæles, og han var nu kun en Skygge af sig selv. Han fik et stille Tilflugtssted som Bibliotekar i Turin, og der levede han til sin Død 1854. Men han skrev en Bog om sine Fængselsaar, en blid og smuk Bog, hvor han end ikke har et ondt Ord tilovers for sine Bødler. Men netop derved blev den en frygtelig Anklage mod det østrigske Regimente, og den kom til at virke mere til Italiens Frigørelse end alle Sammensværgelser og voldsomme Handlinger.

Silvio Pellico.

Pestalozzi.

Svejtseren Johann Heinrich Pestalozzi regnes almindeligt for Hovedgrundlæggeren af den moderne Pædagogik. I hvert Fald skyldes det i væsentlig Grad ham, at en Kærlighedens og Forstaaelsens Aand siden er gaaet igennem de mange Reformer paa Folkeskolevæsenets Omrande. Men ellers var han en upraktisk Mand, der kun daarligt formaaede at føre sine af Rousseau paavirkede Ideer ud i Livet. Gang paa Gang mislykkedes hans Foretagender, eller ydre Modgang slog dem i Stykker, indtil han i Yverdon i Kanton Vaud fik anlagt en Opdragelsesanstalt, hvor han ikke alene uddannede Børn, men ogsaa Lærere, og som vandt Berømmelse over hele

Pestalozzi blandt sine Elever i Vajsenhuset i Stanz. Her arbejdede han en Tid, men maatte ogsaa opgive denne Virksomhed.

Europa. Pestalozzi virkede mest ved sin elskelige Personlighed, sin inderlige Kærlighed til Folket og sin faste Tro paa det gode Hjems og specielt den gode Moders Indflydelse paa Barnet.

General Prim.

Efter en lang militær Løbebane, under hvilken han havde deltaget i Krige i Marokko og Meksiko, i Borgerkrige og Opstande, rejste General Prim i 1866 Oprørsfanen mod Dronning Isabellas elendige Regimente. Han blev imidlertid slaaet og trængt over paa portugisisk Grund. To Aar efter kom han tilbage, rejste Oprørsfanen paa ny, og denne Gang havde han Held med sig. Dronningen maatte flygte, og Prim holdt sit Indtog i Madrid. En Tid var nu hans Navn kendt over hele Europa. Han var „Kongemageren" i Spanien, idet han mente, at kun et nyt Kongedømme kunde redde Landet. Det kneb imidlertid at finde et passende Kongsemne. De, der kunde bruges, vilde ikke, og de, der vilde, kunde ikke bruges. Endelig valgte man Prins Leopold af Hohenzollern, men da Frankrig satte sig imod det, gav Prinsen Afkald paa den tiltænkte Værdighed. Ikke desmindre gav denne Episode Anledning til den fransk-tyske Krig 1870—71. Derefter valgte Spanierne Viktor Emanuels Søn Amadeo til Konge. Han sagde ja, men samme Dag, som han steg i Land i Karthagena, bukkede Prim i Madrid under for et Saar, som en Snigmorder havde bibragt ham. Et daarligt Varsel for det nye Kongedømme, der da ogsaa kun blev af kort Varighed.

Pullmann.

I 1858 byggede George Pullman i Chicago sine to første Sovevogne. De kostede kun 2000 Dollars pr. Stk., og de var ikke de første Sovevogne i Verden. De betød alligevel et stort Fremskridt og var langt elegantere end dem, man hidtil havde kendt. Folk, der benyttede dem, blev til deres Overraskelse opfordret til at trække Støvlerne af, før de lagde sig; det havde man aldrig brugt før. Men den første rigtige Pullman-Vogn, „Pioneren", blev bygget i 1864. Den kostede 20,000 Dollars, og kloge Folk rystede paa Hovedet, men den betalte sig alligevel. Den blev brugt til at føre Præsident Lincolns Lig fra Chicago til Springfield, og senere benyttede General Grant den. Den blev i højeste Grad populær, og Pullman kunde udvide Bedriften, saa han til sidst havde en hel By ved Chicago, hvor hans Vogne fabrikeredes.

Pushkin.

15 Aar gammel erhvervede Alexander Pushkin sig et Navn som Digter, men det var dog først, da han kom til Odessa som Attaché hos Statholderen, at hans Geni udfoldede sig. Han skrev her de berømte Værker „Ruslan og Ludmilla" og „Fangen i Kaukasus". En Tid maatte han, paa Grund af nogle Epigrammer, sidde halvvejs som Fange paa sit Fædrenegods ved Pskov, men snart efter kaldte Nikolai I ham til Moskva og gjorde ham til Rigets Historiograf. Hans berømteste Værk er „Eugen Onegin",

en Roman paa Vers. Som bekendt danner den Grundlaget for Teksten til Tschaikowskys berømte Opera, ligesom samme Komponist ogsaa har hentet Stoffet til Operaen „Spader Dame" fra Pushkin. Pushkins store Drama „Boris Godunow" blev ikke fuldendt. Allerede 1837, da han kun var 38 Aar gammel, faldt han i en Duel. Han blev for lange Tider det russiske Folks Yndlingsdigter.

Radetzky.

Han gjorde alle Østrigs Felttog med, lige fra Kejser Josef IIs Tyrkerkrig til Kampene i Italien i 1848 og 49. I disse Aar havde han Befalingen over Østrigs Tropper i Norditalien, og skønt han var over 80 Aar, var hans Vilje hurtig, og hans Beslutninger gennemførtes med Sikkerhed og Kraft. Det blev ham, som reddede Østrigs italienske Herredømme. Han vandt Sejrene ved Custozza og Novara og brød dermed

Radetzkys Statue i Wien.

Piemontesernes Modstandskraft. — Først da han var 90 Aar, tog han sin Afsked og døde 1858, ikke af Alderdom, men som Følge af et Fald.

Reuter.

„Reuters Bureau" kendes af hele Verden, men hvem Reuter var, er der næppe mange, der husker. Poul Julius von Reuter var Tysker, født i Kassel 1821. Efter at have stiftet Telegrambureauer forskellige Steder oprettede han det berømte Bureau i London, som snart fik Forbindelser over hele Verden, og som anlagde det første undersøiske Kabel mellem Frankrig og Nordamerika. Skønt han i sin Virksomhed var Offentlighedens Tjener, holdt Reuter ikke af personlig at træde offentligt frem, og han var næsten ikke til at formaa til at lade sig fotografere. Det her gengivne Portræt skal være det eneste eksisterende Billede af ham.

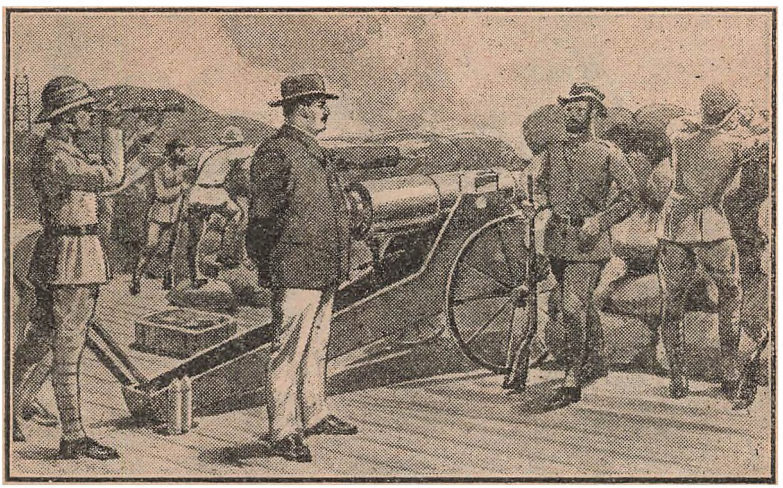
Reuter.

Cecil Rhodes.

„Har ikke 6 Maaneder tilbage at leve i," skrev en engelsk Læge i sin Journal om den unge Cecil Rhodes, som han lige havde undersøgt. Hvis han havde faaet Ret, havde meget set anderledes ud i Verden og særlig i Sydafrika. Men han fik ikke Ret. Rhodes levede endnu længe nok til helt at paatrykke Udviklingen i Sydafrika sit Stempel.

Han var kommet derned allerede som syttenaarig, og han rejste, fordi han var syg. Hans Fader mente, at Sydafrikas tørre Klima vilde være godt for hans svage Lunger.

„Hvorfor er De egentlig i Afrika?" spurgte Dronning Viktoria engang Rhodes. „For at vinde nyt Land til Deres Majestæt," svarede han. Det var fuldstændig sandt. Han vilde nok have Penge, og han tjente Millioner paa Kimberleys

Cecil Rhodes under Kimberleys Belejring.

Diamantminer. Men han vilde bruge dem i et højere Formaals Tjeneste. Han troede fuldt og fast paa Englændernes Ret til Verdensherredømmet. „Hele Afrikakortet rødt (engelsk), det er min Drøm," sagde han engan. Og han gjorde meget for at realisere sin Drøm; han erhvervede for England det store Land, som nu hedder Rhodesia.

Hensynsløs var Rhodes, det kom særlig frem i hans Forhold til Boerne. Han vilde have dem med ind i en sydafrikansk Union, og det lykkedes ogsaa tilsidst. Boerkrigen udbrød. Til en Begyndelse saa det galt ud for Englænderne, og Boerne indesluttede bl. a. Kimberley. Rhodes var straks ved Krigsudbruddet ilet til denne By, hvor han opholdt sig under hele Belejringen, ivrigt deltagende i Forsvaret og optaget af paa alle Maader at lindre de belejredes Savn. Han viste den største Koldblodighed, skønt han ikke kunde være i Tvivl om, hvilken Skæbne der ventede ham, hvis Boerne tog Byen. Det gjorde de nu imidlertid ikke, og det var et af de største Øjeblikke i Rhodes' Liv, da den By, han havde skabt, blev undsat af den raske General French. Fredsslutningen oplevede han ikke; han døde i 1902. „Saa lidt udrettet, saa meget endnu at gøre," var hans sidste Ord. Efter sit eget Ønske blev han begravet i Matoppo-Bjærgene, hvor han en Gang havde overtalt Matabelerne til Fred.

„Sydafrikas ukronede Konge" kaldte man Rhodes, og den nye Koloni, han skabte, blev opkaldt efter ham og kom til at hedde Rhodesia. Stor var han i Fortrin og i Fejl, en typisk Englænder, med en fast og urokkelig Tro paa Englands Opgave som Verdens Behersker.

Ricardo.

David Ricardo vandt sig et stort Navn som Nationaløkonom, navnlig ved sit Skrift „Principles of political economy and taxation". Den tyske Arbejderfører Lasalle støttede sig paa R.s Teorier, da han i 1863 skabte Udtrykket „den jærnhaarde

Hvorledes Roberts vandt Victoriakorset. Han reddede i yderste Øjeblik en indfødt Soldat, der var blevet Englænderne tro, og som blev angrebet af en Oprører.

Lønningslov". Skønt Ricardos Skrifter gør Indtrykket af det modsatte, var han personlig en overmaade elskværdig og godgørende Mand.

Lord Roberts.

Allerede som ung Officer udmærkede Frederick Roberts sig under det indiske Oprør, og han vandt ved denne Lejlighed Victoriakorset, som kun gives for udmærket personlig Tapperhed. Under Kampene i Afghanistan 1878—80 viste han stor Dygtighed og foretog navnlig en berømt March fra Kabul til Kandahar, hvor han vandt en stor Sejr. Senere var han øverstkommanderende for Hæren i Indien, hvor „Bobs", som han kaldtes, var meget populær og samtidig respekteret af Soldaterne. I 1899 var han øverstbefalende i Boerkrigen og erobrede Johannesburg og Pretoria. Derefter var han højstbefalende over den brittiske Hær, men trak sig tilbage 1904. I 1892 var han blevet Peer med Titelen Lord af Kandahar og Waterford. Han døde i Frankrig 1914, ikke længe efter Verdenskrigens Udbrud.

Roosevelt.

Theodore Roosevelt, „Teddy", som Amerikanerne kaldte ham, nød i sin Tid overordentlig Popularitet i Amerika og for øvrigt langt ud over U. S. A.'s Grænser. Ved sin friske Personlighed, sin personlige Hæderlighed og Energi stod han som et Udtryk for Amerikanernes bedste Egenskaber. Fra 1901—09 var han U. S. A.'s Præsident og fik i sin Embedstid Lejlighed til at mægle mellem Japan og Rusland, hvorfor han fik Nobels Fredspris. Efter en Rejse til

Roosevelt taler.

Europa og Afrika søgte han i 1912 at blive valgt til Præsident for tredje Gang, men det mislykkedes.

Rossetti.

Navnet lyder italiensk, og Dante Gabriel Rossetti var da ogsaa af italiensk Slægt, idet hans Fader var den bekendte neapolitanske Digter og Litteraturhistoriker Gabriele Rossetti. Han maatte imidlertid efter den mislykkede Revolution 1820 forlade sit Fødeland, og han slog sig da ned i London, hvor Sønnen blev født 1828. Dante Gabriel Rossetti var baade Digter og Maler. Som Maler sluttede han sig til den Kreds, der i 1848 optraadte mod den herskende akademiske Retning. De henviste særlig til Italiens Kunst før Rafael, hvorfor de ogsaa kaldte sig Prærafaellitter. Deres Fremtræden betød en Fornyelse af Englands Malerkunst, men Kritik og Publikum gennemhaanede dem. Rossetti var den, som gav Bevægelsen dens egentlige Præg. I 1850 malede han det smukke Billede: Mariæ Bebudelse, hvor Maria bar hans Søster, Digterinden Christina Rossettis Træk. Billedet vakte — ubegribeligt nok — en Storm af Modsigelse. I hans øvrige Billeder gaar en enkelt Kvindeskikkelse atter og atter igen, Lizzie Siddal, som siden blev hans Hustru. Hende har han forherliget Gang paa Gang, baade i Digte og Malerier.

Beata Beatrix, et af Rossettis berømteste Malerier: Det forestiller Dantes Beatrice i Dødsøjeblikket. Lizzie Siddal har været Model for Beatrice.

Rothschild.

Rothschild er egentlig mere et Begreb — et meget gyldent Begreb — end Navnet paa nogen Enkeltperson. Hvordan Navnet egentlig er opstaaet, vides ikke, og den gamle Forklaring, at det skal skrive sig fra et rødt Skjold paa Familiehuset i Frankfurt a. M., holder ikke Stik. Derimod er det historisk nok, at det var Mayer Anselm Rothschild, der grundlagde Pengedynastiet R., som længe herskede saa temmelig enevældigt paa Europas Børser. Han blev 1801 Hofagent for Kurfyrsten af Hessen, der havde fattet Tillid til hans ubestridelige Hæderlighed og store Dygtighed. Mayer Anselm døde 1812, efterladende sig fem Sønner, hvoraf den ældste overtog Stamforretningen i Frankfurt, medens de øvrige grundlagde de berømte Bankhuse i Wien, Paris, London og Neapel.

Ruskin.

John Ruskin var Englands største Kunstkritiker. I sit Hovedværk „Modern painters" gjorde han op med den konventionelle Retning i Malerkunsten og forsvarede navnlig Maleren Turner. Men han var tillige baade Nationaløkonom og Samfundsreformator og hævdede, at Livet skal forædles og forskønnes dels ved at søge Overensstemmelse med Naturen, dels ved Hjælp af Kunsten, og paa dette skulde al Folkeopdragelse bero.

Røntgen.

„Røntgenstraaler" eller „X-Straaler", „Røntgenfotografering" o. s. v. er Begreber, som spiller en overordentlig Rolle i Nutidens Liv. Men det er ikke saa mange Aar siden, at man ikke havde nogen Anelse om deres Eksistens. En Dag i 1895 kom

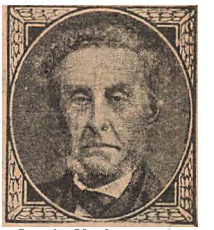
der en sensationel Beretning fra Professor Røntgen i Würzburg, hvor han fortalte om sin Opdagelse af disse for Øjet usynlige Straaler i Lyset. Beretningen vakte, som rimeligt er, uhyre Sensation, og Røntgens Navn var med eet Slag verdensberømt. Da Nobel-Prisen i 1901 uddeltes for første Gang, var han en af dem, der fik den, og nu kendes hans Navn over hele Jorden.

Røntgen.

Lord Shaftesbury.

Han var de fattiges Ven, og Englands fattige trængte til ham. Der var i det engelske Samfund til langt op i det nittende Aarhundrede en Mængde Forhold, som ligefrem var en Skandale for et civiliseret Land. Lord Shaftesbury, der selv hørte til blandt de fornemste i Landet, som var rig og havde en glimrende Karriere for sig, tog sig det Hverv paa at føre de fattiges og forkuedes Sag. Han gjorde det gennem hele sit Liv med aldrig slappet Energi, og hans Navn er knyttet til en lang, lang Række af sociale Reformer. Han fik skabt bedre Kaar for de sindssyge, han fik Børns Arbejde i Fabrikker begrænset, han fik nedlagt Forbud mod Børns og Kvinders Arbejde i Minerne, og han arbejdede for en ordentlig Undervisning for de fattige. Han var en af Englands ædleste Mænd.

Lord Shaftesbury.

Da Simpson lærte Kloroformens Virkninger at kende. Han og hans to Assistenter eksperimenterede saa ivrigt med den, at de nær havde sat Livet til.

Donald Smith, den senere Lord Strathcona, paa Vej til sin Post i Labradors Ødemarker. Alene Rejsen derop var frygtelig streng, og den ene af hans indianske Førere døde undervejs.

Simpson.

James Young Simpson var baade som Universitetslærer og som praktiserende Læge i høj Grad afholdt af alle, han kom i Berøring med, og han havde en overordentlig stor Praksis. Sin Verdensberømmelse vandt han, da han i 1847 opdagede Kloroformens fortræffelige Egenskaber som Bedøvelsesmiddel. Han eksperimenterede sammen med to Assistenter, og deres Forsøg med Kloroformen var saa „vellykket", at det nær var endt med, at de aldrig var vaagnet igen.

Lord Strathcona.

Han var „Kanadas store, gamle Mand", og den vældige Udvikling, som Kanadas vestlige Egne har gennemgaaet, skyldes for en væsentlig Del ham. Donald Alexander Smith var født i Skotland, men kom som 18-aarig til Kanada, hvor han traadte i Hudson Bay Kompagniets Tjeneste og i 13 Aar arbejdede i det vilde Labrador. Til sidst blev han Direktør i Kompagniet og tjente sig en stor Formue. Han udrettede overmaade meget for det store Land, og det var først og fremmest hans Bedrift, at den kanadiske Pacifikbane blev bygget. I 1885 kunde han drive den sidste Nagle fast i den Skinnerække, som nu strakte sig fra Hav til Hav. Han nød stor Anseelse og Tillid og blev udnævnt til Lord Strathcona. 1914 døde han, næsten 94 Aar gammel.

Swinburne.

Kritikken var ham haard, da han traadte frem. Hans Digte forargede mange, særlig ved deres politiske og religiøse Radikalisme, men de var ogsaa i Besiddelse af en saadan Klang og Vellyd, at man alligevel maatte lytte, og eftersom Aarene gik, blev Kritikken en anden, og nu

betegnes Swinburne som en af de allerbetydeligste engelske Digtere. Af hans Dramaer kan særlig nævnes „Atalanta i Calydon" og Trilogien „Chastelard", „Bothwell" og „Maria Stuart", af hans lyriske Digte de pragtfulde Hymner til Havet. Men i øvrigt har han efterladt sig en lang Række Værker, der har øvet en ganske overordentlig Indflydelse i engelsk Litteratur. Han døde i 1909 og blev begravet paa Øen Wight i Nærheden af det Hav, han havde besunget.

Tennyson.

Alfred Tennyson var Yndlingsdigteren i Viktoriatidens England; hans Værker modtoges med stort Bifald, han udnævntes til „Poeta laureatus", og Dronningen ophøjede ham i Adelsstanden. Hans Digtnings beherskede og kultiverede Form, hans udprægede Smag og fredelige udglattende Aandsretning passede overmaade nøje til det dannede engelske Selskabs Tænkemaade. Han skrev baade Romaner, Dramaer og Digte, men i de sidste naar han højest. Til hans kendteste Værker hører f. Eks. „Idyller om Kong Arthur", „Maud" og „Enoch Arden".

Tennyson.

Thackeray.

Da William Makepeace Thackeray mistede sin Formue, maatte han forsøge at leve af sin Pen, og dette Eksperiment lykkedes i den Grad for ham, at han blev en af Englands berømteste Romanforfattere. Sin Verdensberømmelse naaede han ved Romanen „Forfængelighedens Marked", som udkom 1847, og som viser ham som en fuldendt Satiriker og en ypperlig Novellist. Blandt hans øvrige Værker er særlig Romanerne „Henry Esmond" og „The Newcomes" berømte.

Thiers.

Han var en ypperlig Historieskriver, hans Værker „Den franske Revolutions Historie" og „Konsulatets og Kejserdømmets Historie" er — trods de res mange Bind — udkommet i talrige Oplag; paa den første tjente han en Formue. Men Adolphe Thiers var tillige en af sit Lands største Politikere. Ved Julirevolutionen 1830 spillede han en stor Rolle, og det var i Grunden ham, der skabte „Borgerkongedømmet". Under Ludvig Filip var han da ogsaa flere Gange Minister, og i 1848 søgte Kongen forgæves at redde sin Trone ved Hjælp af hans ansete Navn. Da Ludvig Napoleon foretog sit Statskup, blev Thiers arresteret og forvist, men vendte siden tilbage, og i Slutningen af 60'erne var han i Deputeretkammeret Fører for Oppositionen. I 1870 talte han mod Krigen med Tyskland og fik derfor Tilnavnet „den lille Tysker" — ganske uberettiget. Under Krigen rejste han om i Europa og søgte forgæves at skaffe Frankrig Hjælp, og efter Krigen blev det hans Opgave som Chef for den udøvende Magt først at slutte Fred med Tyskland, siden at kue Opstanden i Paris og endelig at faa den uhyre Krigsskadeserstatning betalt. Det lykkedes alt sammen for ham, men den tidligere Orleanist mente nu, at Republikken var den eneste mulige Regeringsform i Frankrig. Monarkisterne, der havde Flertallet i Deputeretkammeret, styrtede ham derfor i 1873, hvorefter han levede Resten af sit Liv som Privatmand.

Thiers.

Leo Tolstoj.

Leo Tolstoj vandt gennem sine Romaner „Krig og Fred", „Anna Karenin" o. m. fl. et Verdensnavn som Forfatter, og hans Skrifter blev oversat paa de fleste Sprog. Endnu større Betydning har han dog sikkert haft som religiøs og social Skribent, ikke mindst fordi han alvorligt stræbte at leve helt efter sine Idealer, hvilket i hans allersidste Levetid førte til, at han forlod sit Hjem og døde i et Kloster (1910). Han gik klædt som almindelig Bonde, dyrkede selv sin Jord og var overordentlig godgørende. Han hævdede, at Kristendommen ikke lod sig forene med Nutidens statslige og sociale Forhold.

Leo Tolstoj.

Turgenjev.

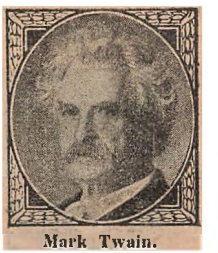
Mørk og tungsindig er Grundanskuelsen i de fleste af Ivan Turgenjevs Værker, omend han ikke henfalder til en saa dyster Pessimisme som de fleste andre russiske Forfattere. Ved sin mærkelige Evne til stemningsfuldt at gengive det oplevede og ved sin udprægede og personlige Stil har han faaet et stort Navn i Verdenslitteraturen. Af hans meget store Produktion kan nævnes: „Et overflødigt Menneskes Dagbog", „En adelig Rede", „Røg" og „Foraarsbølger".

Turner.

Joseph Mallord William Turner var en af de berømteste engelske Landskabsmalere. Faa har som han formaaet at gengive det engelske Landskabs Linier. For øvrigt har han ogsaa givet baade historiske Billeder og Mariner, og særlig berømt er hans Billede af det gamle, stolte Orlogsskib, der bugseres til sin sidste Ankerplads for at ophugges. (The fighting Temeraire.)

Mark Twain.

Samuel Clemens var oprindelig Bogtrykkerlærling, blev siden Flodlods paa Mississippi, kom saa til Vesten, blev Guldgraver — men fandt intet Guld — og gav sig saa til at være Journalist. Som saadan antog han Pseudonymet Mark Twain, der snart blev kendt over hele Verden, takket være de humoristiske Skitser, han udsendte under det, og som fandt en taknemmelig Læsekreds ved deres ofte grovkornede og barokke Løjer, men tillige harmløse og straalende Munterhed.

Mark Twain.

Vanderbilt.

Cornelius Vanderbilt tilhørte en hollandsk Familie, der havde slaaet sig ned i U. S. A. Han begyndte i al Beskedenhed sin Virksomhed med at sælge Grønsager paa Torvet i New York, men Heldet var med ham, og han var i Besiddelse af en enestaaende Forretningsdygtighed, saa det gik snart fremad. Da han først havde grundlagt sin Formue, kastede han sig over Dampskibstrafikken og fik grundlagt 5 vigtige Dampskibslinier. 1857 var han Herre over en Flaade paa 100 Dampere. Derefter spekulerede han særlig i Jærnbaner. Da han døde 1877, ejede han 100 Mill. Dollars, en Formue, som hans Søn William naaede at fordoble inden sin Død.

Booker Washington.

Booker T. Washington skrev han sig, og man fortalte, at han fik Navnet paa følgende Maade: Oprindelig var han Negerslave, men da han var blevet fri, skulde han jo have sig et Efternavn, han kunde ikke mere nøjes med Fornavnet Booker. Han valgte da det fineste, der var at finde, nemlig Washington efter selve U. S. A.s Frihedshelt. Men saa T., hvad betød det? Ja, naar man spurgte ham, svarede han: „Det betyder saamænd ikke noget, men man plejer jo at have saadan et Bogstav midt i Navnet." Naa, Historien er nu næppe paalidelig, og selv om T. ikke betød noget til at begynde med, saa kom det siden til at betyde Taliaferro. — Booker Washington udførte et stort Arbejde for at udbrede Oplysning blandt sine sorte Stammefrænder i Amerika, navnlig som Leder af Tuskegee Institute i Alabama. Han skrev ogsaa den bekendte Bog „Op fra Slavestand".

Booker Washington.

Watts.

Af mange regnedes den engelske Maler Georg Frederick Watts for en af Englands, ja, Europas betydeligste Kunstnere, og skønt denne Mening langt fra er forblevet uimodsagt, er han dog almindelig anerkendt som en yderst interessant og fremragende Maler. Watts fører oftest Beskueren til fremmede Egne, langt ind i Evighedens Verden, og han formaar at give selv tørre Abstraktioner en betagende Haandgribelighed. Foruden Landskabsbilleder og Billeder af mytologisk, allegorisk og historisk Art

»Haabet«, et af Watts berømteste Malerier og overmaade karakteristisk for hans Kunst.

har han ogsaa malet en lang Række ypperlige Portrætter.

Daniel Webster.

Daniel Webster blev i 1812 valgt til den amerikanske Kongres og var siden et Par Gange Statssekretær. Han var først Modstander af Negerslaveriet, men gik siden over til dets Tilhængere. Naar man nutildags husker hans Navn, er det først og fremmest, fordi han var en saa ypperlig Taler, at der gik Ry over hele Verden af hans Veltalenhed.

Verestschagin.

Han var i høj Grad Krigens Maler, men i Virkeligheden for Fredens Skyld. Gennem sine realistiske Skildringer af Slagmarkens Gru, af hele Krigens Rædsel vilde han være en Agitator imod den, og hans Billeder, der i Begyndelsen af 80'erne var paa Rundrejse i Europa, har sikkert ogsaa virket stærkt i den Retning, han ønskede. Forøvrigt har han ogsaa behandlet talrige andre Emner, sær-

lig fra orientalske Egne. Til hans berømteste Værker hører: „Alt roligt i Shipkapasset", „Det indiske Oprørs Undertrykkelse" og „Spionen". Han fulgte oftere de russiske Hære paa Felttogene for at gøre Studier i Marken. I 1904 var han i Port Arthur og var med om Bord paa „Petropavlowsk", da det den 13. April

»Petropavlowsk« stødte paa en Mine ud for Port Arthur, og ved denne Lejlighed omkom Verestschagin, der var med om Bord.

1904 stødte paa en Mine og sank, og han var en af dem, der omkom.

Jules Verne.

Hans Romaner er blevet slugt som faa andres, og de sluges endnu, selv om han siden er blevet overgaaet af andre. Litteratur var det ikke. Hans Romaner har ikke meget med Digtning at gøre, ej heller med Menneskeskildring. Men Jules Verne var i Besiddelse af en ganske enestaaende Fantasi, og han havde gode Kundskaber i Naturvidenskaberne, som han med overordentlig Behændighed anvendte i sine Skildringer. Den første af disse naturvidenskabelige Romaner var „Fem Uger i Ballon", der udkom i 1863 og gjorde enorm Lykke. Siden kom der en lang Række andre, blandt hvilke særlig „Jorden rundt i 80 Dage" gjorde Lykke og stadig gør det.

Westinghouse.

George Westinghouse opfandt som ung Ingeniør den Lufttrykbremse, som skulde blive saa overordentlig betydningsfuld for Jærnbanevæsenet. Han havde den færdig i 1868, og det lykkedes ham ogsaa at faa et amerikansk Jærnbaneselskab til at prøve den. Det var en afgørende Dag for den unge Mand, for hans Penge var opbrugt, han havde kun 50 Dollars tilbage, og dem gav han Lokomotivtivføreren paa Prøvetoget. Men Heldet var i ualmindelig Grad med ham. Da Toget kørte frem, var der en Kusk, som uforsigtigt holdt midt paa Banelinien; da han i sin Skræk vilde sætte Køretøjet i Gang, styrtede han ned fra Bukken og blev liggende tværs over Skinnerne. Han syntes at være fortabt, men Lokomotivføreren bragte det nye Bremseapparat i Anvendelse, og Toget standsede 1½ Meter fra Manden. De sagkyndige, der var med, indsaa straks, at noget lignende kunde ikke være udført med de gamle Haandbremser, og Westinghouses Lykke var gjort. Han grundlagde en Fabrik, hvor han tilvirkede de nye Bremser, der snart fik almindelig Udbredelse. Senere indførte han en automatisk Bremse, og han arbejdede lige til sin Død 1914 paa at forbedre sit System.

Westinghouse.

Rudolf Virchow.

Rudolf Virchow var en af den tyske Lægevidenskabs mest fremragende Navne; hans Forelæsninger blev besøgt af Læger fra alle Lande, og han har betydet overordentlig for Lægevidenskabens Udvikling. Han er Grundlæggeren af Cellulærpatologien, og Udviklingen af den moderne Patologi er i høj Grad baseret paa hans Forskninger og Opdagelser. I Aarene 1880—93 var han som frisindet Medlem af det prøjsiske Andetkammer.

Illustreret
Familie-Journals
smaa
Haandbøger.